

PLANBESKRIVNING

DETALJPLAN FÖR DEL AV STORLANDET 5:1, M.FL., NY BANGÅRD AITIK

Utökat förfarande
Plan- och bygglagen (SFS 2010:900)
2025-04-24

INNEHÅLL

PLANINFORMATION	1
DETALJPLANENS SYFTE	2
SYFTE	2
BESKRIVNING AV DETALJPLANEN	3
HELA DETALJPLANEN	3
GENOMFÖRANDETID.....	4
KVARTERSMARK.....	4
BEFINTLIGT	4
ÄRENDEINFORMATION	4
MOTIV TILL DETALJPLANENS REGLERINGAR.....	5
MOTIV TILL REGLERINGAR.....	5
PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR	8
KOMMUNALA	8
RIKSINTRESSEN	10
ALLMÄNT INTRESSE	12
HUSHÅLLNINGSBESTÄMMELSER ENLIGT 3 KAP. MILJÖBALKEN	14
MILJÖKVALITETSNORMER.....	14
NATUR.....	17
NATURVÅRDSARTER.....	19
MILJÖ	20
HÄLSA OCH SÄKERHET	20
GEOTEKNISKA FÖRHÅLLANDEN	23
HYDROLOGISKA FÖRHÅLLANDEN	23
KULTURMILJÖ	24
FYSISK MILJÖ	26
KLIMAT	26
SOCIAL HÅLLBARHET.....	26
TEKNIK	26
SERVICE	26
TRAFIK	27
KONSEKVENSER	28
FASTIGHETER OCH RÄTTIGHETER	28
NATUR.....	28
MILJÖ	29
MILJÖKVALITETSNORMER (MKN).....	32
HÄLSA OCH SÄKERHET	34
KLIMAT	38
SOCIALA KONSEKVENSER	38

RIKSINTRESSE	39
ALLMÄNT INTRESSE	40
HUSHÅLLNINGSBESTÄMMELSER ENLIGT 3 KAP. MILJÖBALKEN	41
TRAFIK	41
KULTURMILJÖ	41
GENOMFÖRANDEFRÅGOR.....	42
FASTIGHETSRÄTTSLIGA FRÅGOR	42
TEKNISKA FRÅGOR	45
EKONOMISKA FRÅGOR	45
ORGANISATORISKA FRÅGOR.....	45
GRÄNSKVALITÉ	46
PRÖVNING ENLIGT ANNAN LAGSTIFTNING	47
PLANERINGSUNDERLAG.....	48
KOMMUNALA	48
UTREDNINGAR	49
MEDVERKANDE	50

PLANINFORMATION

PLANLAGSTIFTNING

Detaljplanen upprättas i enlighet med plan- och bygglagen (2010:900).

Detaljplanen följer:

- Boverkets föreskrifter (2020:5) om detaljplan
- Boverkets allmänna råd (2020:6) om redovisning av reglering i detaljplan
- Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2020:8) om planbeskrivning

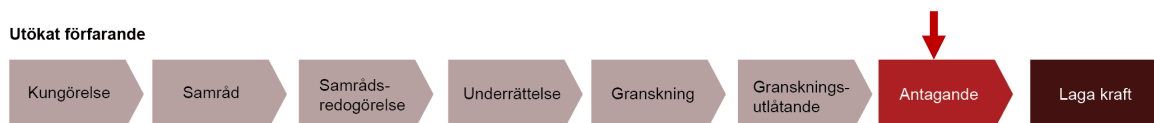
INFORMATION OM PLANKARTA

Plankartan är ritad i Focus Detaljplan (23.1) med BFS 2021_10_14.

PLANFÖRFARANDE

Detaljplanen handläggs med utökat förfarande enligt plan- och bygglagen (2010:900) i lydelse enligt SFS 2021:785. Ett utökat förfarande används då detaljplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Det innebär att detaljplanen ska kungöras och samrådask under minst tre veckor. Till granskningen visas ett slutligt förslag och inkomna synpunkter sammanställs i ett granskningsutlåtande. Tre veckor efter att detaljplanen antagits får den laga kraft, förutsatt att detaljplanen inte överklagats.

Utökat förfarande

TIDPLAN

Tidplan för detaljplaneprocessen:

Samråd: Tredje kvartalet 2023

Granskning nr 1: Andra kvartalet 2024

Granskning nr 2: Första kvartalet 2025

Antagande: Andra kvartalet 2025

GRANSKNINGSOMGÅNGAR

I planprocessen har det genomförts två granskningar då planförslaget ändrats efter första granskningsomgången på ett sådant sätt att ny granskning krävdes.

DETALJPLANENS SYFTE

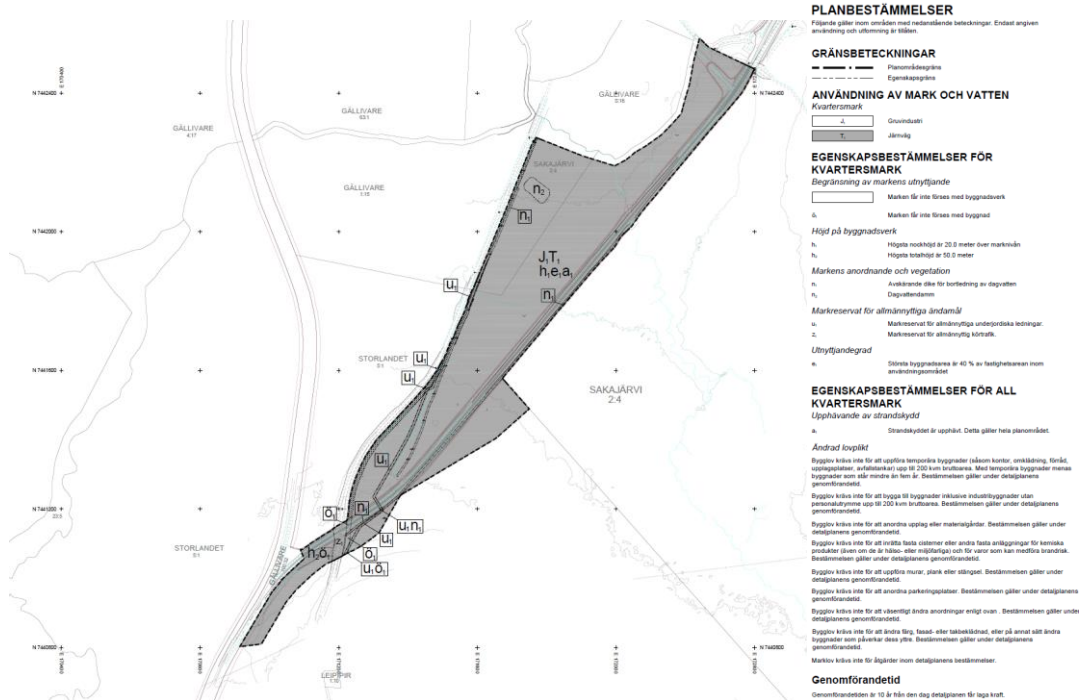
SYFTE

Huvudsyftet med detaljplanen är att möjliggöra för en ny bangård för omlastning till tåg.

Detaljplanen skapar även utrymme för en eventuell kraftledningskorridor mellan Malmbanan och Nattavaaravägen.

BESKRIVNING AV DETALJPLANEN

HELA DETALJPLANEN

Figur 1: Detaljplan för del av Storlandet 5:1 m.fl. Daterad 2025-04-24.

Gruvområdet Aitik behöver utvidgas givet att Boliden Mineral AB ska genomföra dammsäkerhetshöjande åtgärder till följd av nya riktlinjer för gruvbranschens dammsäkerhet. Åtgärderna har prövats i mål M-302-23.

Expansionen av gruvområdet föranleder att den befintliga bangårdens placering inte längre är lämplig. Detaljplanen möjliggör en ny placering cirka 1,3 kilometer nordost om den befintliga bangården. Bangården med dess tillhörande funktioner möjliggör för en omlastning av kopparkoncentrat till tåg för vidare transport på Malmбанan. Utöver ny bangård möjliggör detaljplanen för olika funktioner så som mellanlager för inkommande gods, hall som möjliggör för lastning, verkstad med spolkhall för transportbilar och lastmaskiner, med mera. Detaljplanen reglerar en högsta nockhöjd på 20,0 meter över marknivå för bebyggelse. Detaljplanen säkerställer ett omhändertagande av dagvatten genom avledning via diken samt en dagvattendamm innan vattnet återpumpas till Aitik's industriområde.

Planområdet omfattar del av Storlandet 5:1, del av Sakajärvi 2:4 och Gällivare 100:32 och är cirka 40 hektar stort. Området utgörs i huvudsak av oexploaterad naturmark samt en del av Malmбанan. Mot norr avgränsas planområdet av ett biflöde till vattendraget Leipojoki, i öst mot fastighetsgräns för fastigheten Sakajärvi 2:4, i väst av Nattavaaravägen och i syd av fastighetsgräns till Sakajärvi 2:4 och Storlandet 5:1.

Aitik koppargruva ligger cirka 10 kilometer söder om Gällivare och dagbrottet ligger cirka 2 till 4 kilometer från byarna Sakajärvi och Liikavaara. Malmen som till största delen består av koppar bryts i dagbrott. I gruvområdet finns ett anriktningsverk för behandling av den krossade malmen till kopparslig. Malmbrytningen medför stora upplag av gråberg. Upplagen täcks med morän och jordförbättrande medel såsom till exempel rötslam som sedan växtetablas (Gällivare kommun, 2014).

GENOMFÖRANDETID

Genomförandetiden är 10 år från den dagen detaljplanen vinner laga kraft.

KVARTERSMARK

Detaljplanen reglerar kvartersmark med markanvändningarna järnväg [**T₁**] och gruvindustri [**J₁**]. Vid ett genomförande av detaljplanen anläggs en ny bangård i syfte att försörja gruvverksamheten. Detaljplanen reglerar inom en del av området en högsta nockhöjd för byggnadsverk [**h₁**], för resterande anläggningar gäller en totalhöjd på 50 meter [**h₂**]. Utnyttjandegraden inom planområdet regleras till 40 % av fastighetsarean inom användningsområdet [**e₁**] för att tillsammans med planbestämmelser om avskärande dike [**n₁**] samt dagvattendamm [**n₂**] skapa en erforderlig dagvattenhantering inom området innan det återpumpas till Aitik's industriområde. Kvartersmarken regleras även delvis med så kallad prickmark som innebär att marken inte får förses med byggnadsverk. Syftet med prickmarken är att byggnadsverk inte ska placeras i anslutning till väg 822 och Trafikverkets tillståndspliktiga zon. Vidare regleras mark som inte får förses med byggnad [**ö₁**] i syfte att möjliggöra för en eventuell kraftledningskorridor mellan Malmbanan och den föreslagna bangården. Detaljplanen bekräftar även funktionen av Trafikverkets bro över Malmbanan med hjälp av markreservat för allmännyttig körtrafik [**z₁**].

BEFINTLIGT

Befintligt stickspår med driftplats från Malmbanan som syftar till att försörja gruvverksamheten, sträcker sig efter planområdets östra gräns. Vid ett genomförande av detaljplanen kommer det befintliga stickspåret att omvandlas till transportväg. I övrigt utgörs planområdet av oexploaterad myrmark och skogsmark.

ÄRENDEINFORMATION

Gällivare kommun, Detaljplan för del av Storlandet 5:1 m.fl., ny bangård Aitik, dnr KS/2023:393.

MOTIV TILL DETALJPLANENS REGLERINGAR

MOTIV TILL REGLERINGAR

ANVÄNDNING AV KVARTERSMARK

T₁ - Järnväg

Bestämmelse för järnväg regleras i syfte att möjliggöra för den flytt av bangård som krävs för att Boliden ska ha en fungerande verksamhet till följd av genomförda dammsäkerhetshöjande åtgärder.

Användningen Trafik, i detta fallet med preciseringen järnväg [**T₁**], används för områden för väg- och spårtrafik med tillhörande anläggningar samt vägreservat. Här ingår spårområden och liknande anläggningar samt stations- och servicebyggnader. Även komplement till trafikverksamheten ingår i användningen.

Användningsbestämmelsen uppfyller detaljplanens syfte.

J₁ – Gruvindustri

Bestämmelse för gruvindustri regleras i syfte att möjliggöra för de funktioner som krävs för att Boliden ska ha en fungerande verksamhet till följd av genomförda dammsäkerhetshöjande åtgärder.

Användningen Industri, i detta fallet gruvindustri [**J₁**], kan användas för områden för all slags produktion, lagring och annan hantering av varor. Infrastruktur i form av till exempel spårområden som krävs för verksamheterna ingår också. Vidare inräknas de personalutrymmen och kontor med mera som kompletterar industriverksamheten. Inom användningen Industri är det tillåtet med övernattning i begränsad utsträckning. Övernattningen ska innebära ett komplement som är nödvändigt för verksamheten och får inte utgöra bostadsändamål.

Användningsbestämmelsen uppfyller detaljplanens syfte.

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK

Marken får inte förses med byggnadsverk

Invid väg 822 (Nattavaaravägen) gäller en tillståndspliktig zon på 12 meter. Längs Nattavaaravägen regleras en zon om 12 meter där byggnadsverk inte får uppföras, så kallad prickmark. Prickmarken syftar till att säkerställa Trafikverkets tillståndspliktiga zon.

ö₁ - Marken får inte förses med byggnad

På vardera sida om den vägbro (väg 822) som går över stickspåret regleras 12 meter som mark som inte får förses med byggnad [**ö₁**], i syfte att säkerställa Trafikverkets tillståndspliktiga zon. Planbestämmelsen används även för att möjliggöra för en eventuell kraftledningskorridor mellan Malmbanan och den föreslagna bangården.

h₁ - Högsta nockhöjd är 20.0 meter över marknivån

Högsta nockhöjd inom planområdet är 20,0 meter över marknivån. Planerade verksamheter bedöms rymmas inom den angivna höjden.

h₂ - Högsta totalhöjd är 50.0 meter

Högsta totalhöjd regleras inom en del av planområdet till 50 meter i syfte att inrymma kraftledningsstolpar för Svenska kraftnäts eventuella ledningskorridor genom området.

n₁- Avskärande dike för bortledning av dagvatten

I dagvattenutredningen redovisas föreslagen dagvattenlösning för bangården som en kombination av avskärande diken samt en dagvattendamm. Det avskärande diket i planområdets utkant anläggs i syfte att inte låta dagvatten från verksamheten rinna ut i myrmark och skogsmark. Det avskärande diket leder dagvattnet mot en tät dagvattendamm där dagvattnet sedan samlas upp för att återpumpas till Aitik's industriområde. Dikets bredd (egenskapsområdet) är 5 meter.

n₂- Dagvattendamm

I dagvattenutredningen redovisas föreslagen dagvattenlösning för bangården som en kombination av avskärande diken samt en dagvattendamm. Det avskärande diket leder dagvattnet mot en tät dagvattendamm där dagvattnet samlas upp för att återpumpas till Aitik's industriområde.

u₁ – Markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar

I syfte att säkerställa elförsörjningen i området regleras ett markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar 3 meter på vardera sida om befintlig ledning.

z₁ - Markreservat för allmännyttig körtrafik

I syfte att säkerställa Trafikverkets bro över Malmbanan regleras ett markreservat för allmännyttig körtrafik i en korridor på 10 meter.

e₁ - Största byggnadsarea är 40 % av fastighetsarean inom användningsområdet

Bestämmelsen reglerar hur stor andel av användningsområdet som får bebyggas och syftar till att möjliggöra de funktioner som planeras inom området. Regleringen syftar även till att säkerställa en tillräcklig yta för ett hållbart omhändertagande av dagvatten.

a₁ - Strandskyddet är upphävt. Detta gäller hela planområdet.

Enligt miljöbalken (MB) 7 kap. 18 § krävs särskilda skäl för att upphäva strandskydd. Strandskyddet för Leipojoki föreslås upphävas inom planområdet. Det bedöms finnas särskilda skäl för att upphäva strandskyddet med hänsyn till punkterna 2, 4 och 5 i 7 kap. 18 c § MB. Planområdet är väl avskilt från området närmast strandlinjen på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften i och med placeringen av Nattavaaravägen (väg 822). Lanspråktagandet behövs för utvidgandet av den pågående verksamheten och utvidgningen kan inte genomföras utanför området. Lanspråktagandet behövs för att tillgodose expansionen av Aitikgruvan, vilken bedöms utgöra ett angeläget allmänt intresse. Påverkan på de intressen som strandskyddet syftar till att bevara bedöms inte äventyras.

Ändrad lovplikt

Bygglov krävs inte för att uppföra temporära byggnader (såsom kontor, omklädning, förråd, upplagsplatser, avfallstankar) upp till 200 kvm bruttoarea. Med temporära byggnader menas byggnader som står mindre än fem år. Bestämmelsen gäller under detaljplanens genomförandetid.

Bygglov krävs inte för att bygga till byggnader inklusive industribyggnader utan personalutrymme upp till 200 kvm bruttoarea. Bestämmelsen gäller under detaljplanens genomförandetid.

Bygglov krävs inte för att anordna upplag eller materialgårdar. Bestämmelsen gäller under detaljplanens genomförandetid.

Bygglov krävs inte för att inrätta fasta cisterner eller andra fasta anläggningar för kemiska produkter (även om de är hälso- eller miljöfarliga) och för varor som kan medföra brandrisk. Bestämmelsen gäller under detaljplanens genomförandetid.

Bygglov krävs inte för att uppföra murar, plank eller stängsel. Bestämmelsen gäller under detaljplanens genomförandetid.

Bygglov krävs inte för att anordna parkeringsplatser. Bestämmelsen gäller under detaljplanens genomförandetid.

Bygglov krävs inte för att väsentligt ändra anordningar enligt ovan. Bestämmelsen gäller under detaljplanens genomförandetid.

Bygglov krävs inte för att ändra färg, fasad- eller takbeklädnad, eller på annat sätt ändra byggnader som påverkar dess yttre. Bestämmelsen gäller under detaljplanens genomförandetid.

Marklov krävs inte för åtgärder inom detaljplanens bestämmelser. Den ändrade lovplikten regleras i syfte att anpassa detaljplanen till den aktuella verksamheten på platsen. Den ändrade lovplikten regleras i syfte att tillmötesgå de behov av expansion och ständiga förändringar som utgör grunden för den verksamhet som verksamhetsutövaren bedriver. Den minskade lovplikten påverka enbart den egna verksamheten.

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR KOMMUNALA

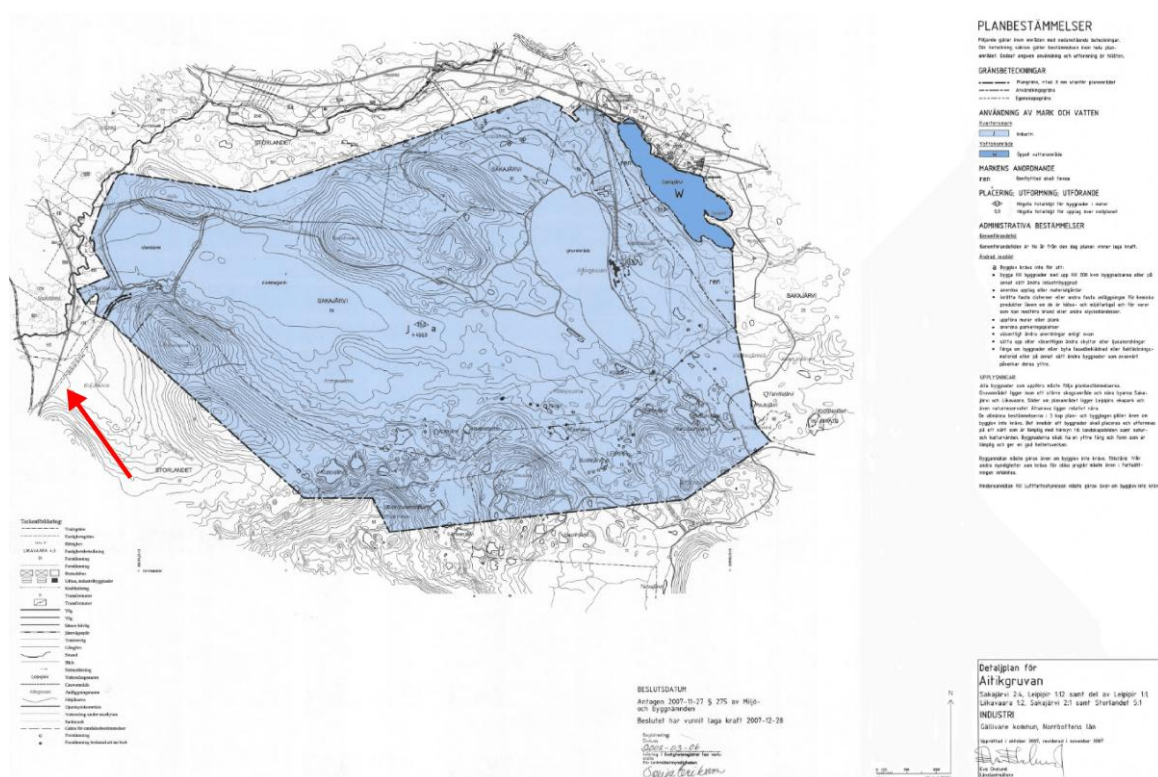
PLANBESKED

Kommunstyrelsen lämnade positivt planbesked för detaljplan för del av Storlandet 5:1 m.fl., ny bangård Aitik 2023-02-07 § 32.

DETALJPLAN

Det finns ingen gällande detaljplan inom aktuellt planområde.

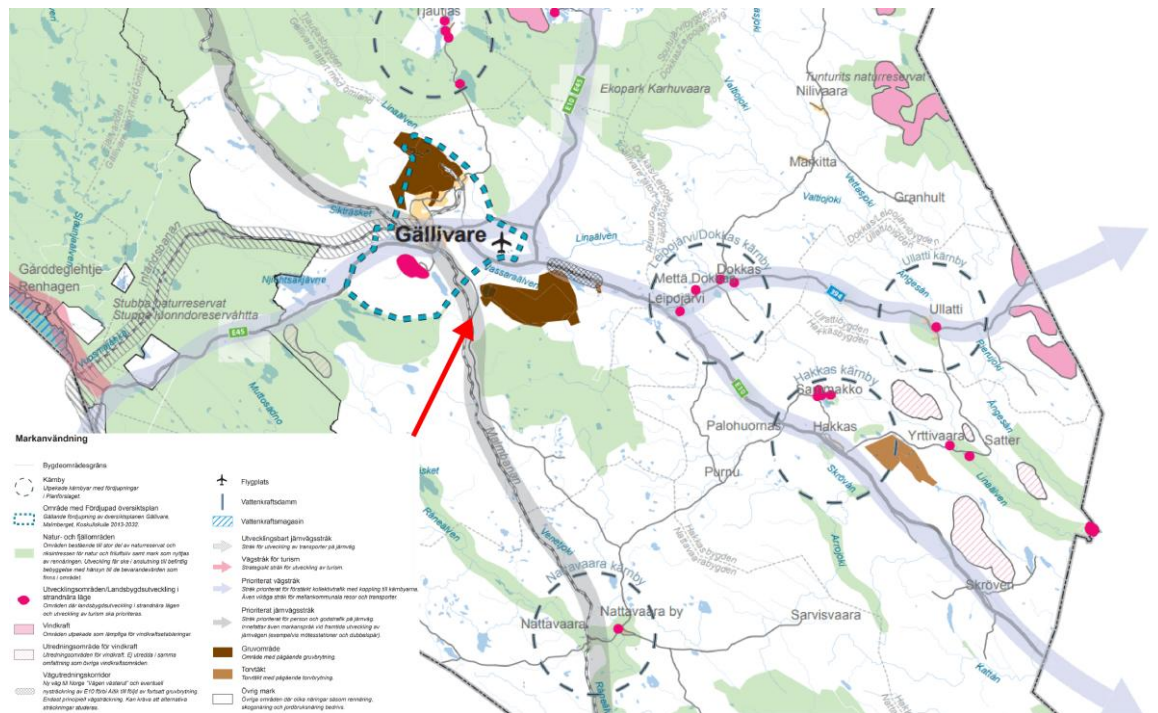
Öster om planområdet gäller detaljplanen "Detaljplan för Aitikgruvan", som medger befintlig gruvdrift. En ny detaljplan för del av Sakajärvi 2:4 är under framtagande. Den pågående detaljplanen för del av Sakajärvi 2:4 möjliggör för en utveckling av gruvindustrin där bland annat ett nytt dagbrott i Liikavaara planeras.

Figur 2: Intilliggande detaljplan för Aitikgruvan. Röd pil visar aktuellt planområde.

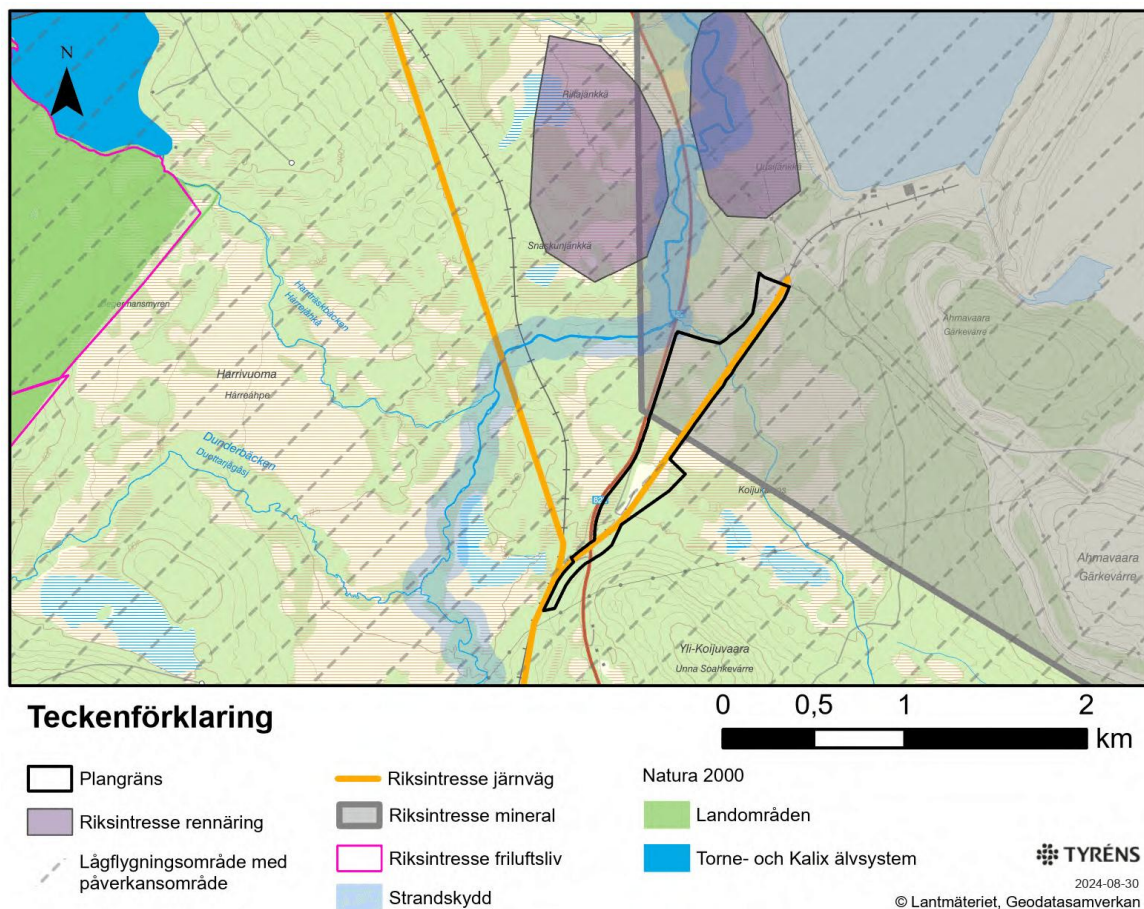
Fyndigheten vid Aitikgruvan är av riksintresse för utvinning av koppar. Kommunen avser att tillgodose riksintresset genom att inte tillåta att ny bebyggelse får uppföras i områdena som kan beröras av gruvverksamhetens framtida utbredningsområde. Boliden Aitik utgör en av kommunens största arbetsplatser (Gällivare kommun, 2014).

Detaljplanen bedöms vara i linje med översiktsplanens intentioner.

Figur 3: Utdrag från Gällivare kommuns översiktsplan. Röd pil visar aktuellt planområde.

RIKSINTRESSEN

Figur 4: Karta över riksentressen. Planområdet markeras ungefärligt med svart linje.

FYNDIGHETER AV ÄMNET OCH MATERIAL

Planområdet omfattas delvis av riksentresse för värdefulla ämnen eller mineraler enligt 3 kap. 7 § miljöbalken. Fyndigheten vid Aitikgruvan är av riksentresse för utvinning av koppar. Kommunen avser att tillgodose riksentresset genom att inte tillåta att ny bebyggelse får uppföras i områdena som kan beröras av gruvverksamhetens framtida utbredningsområde. (Gällivare kommun, 2014)

TRAFIK OCH KOMMUNIKATION

Planområdet omfattar delar av Malmbanan samt stickspåret mellan Malmbanan och Aitikgruvan som båda omfattas av riksentresse för kommunikationer enligt 3 kap. 8 § miljöbalken.

Kommunen avser att tillgodose riksentresset genom att ny bebyggelse ska ta hänsyn till gällande säkerhetsavstånd och att en långsiktig ändamålsenlig användning av järnvägen kan upprätthållas. (Gällivare kommun, 2014)

TOTALFÖRSVAR

Hela området omfattas av bestämmelser för lågflygningsområde med påverkansområde och utgör riksentresse totalförsvar enligt 3 kap. 9 § miljöbalken.

Leipojoki och dess biflöde Koijuvaaranjoki ingår i Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem. Natura 2000-områden utgör riksintressen enligt 4 kap. 1 § miljöbalken, se figur 4.

Stora delar av Gällivare kommun omfattas av riksintresse för rennäringsenheten enligt 3 kap. 5 § miljöbalken. Väster om gruvområdet ligger två mindre områden, på båda sidor av Nattavaaravägen där stickspåret vid Aitik går under vägen, som är riksintresse rennäringsenhet, enligt 3 kap. 5 § miljöbalken, och som utgör en trång passage. Även öster om Aitik, mellan renstängslet invid Aitigruvan och sjön Sakajärvi, finns en flyttled som anges vara en "svår passage av riksintresse". Norr och nordöst om gruvområdet ligger ett större område som är riksintresse rennäringsenhet och riksintresse kärnområde.

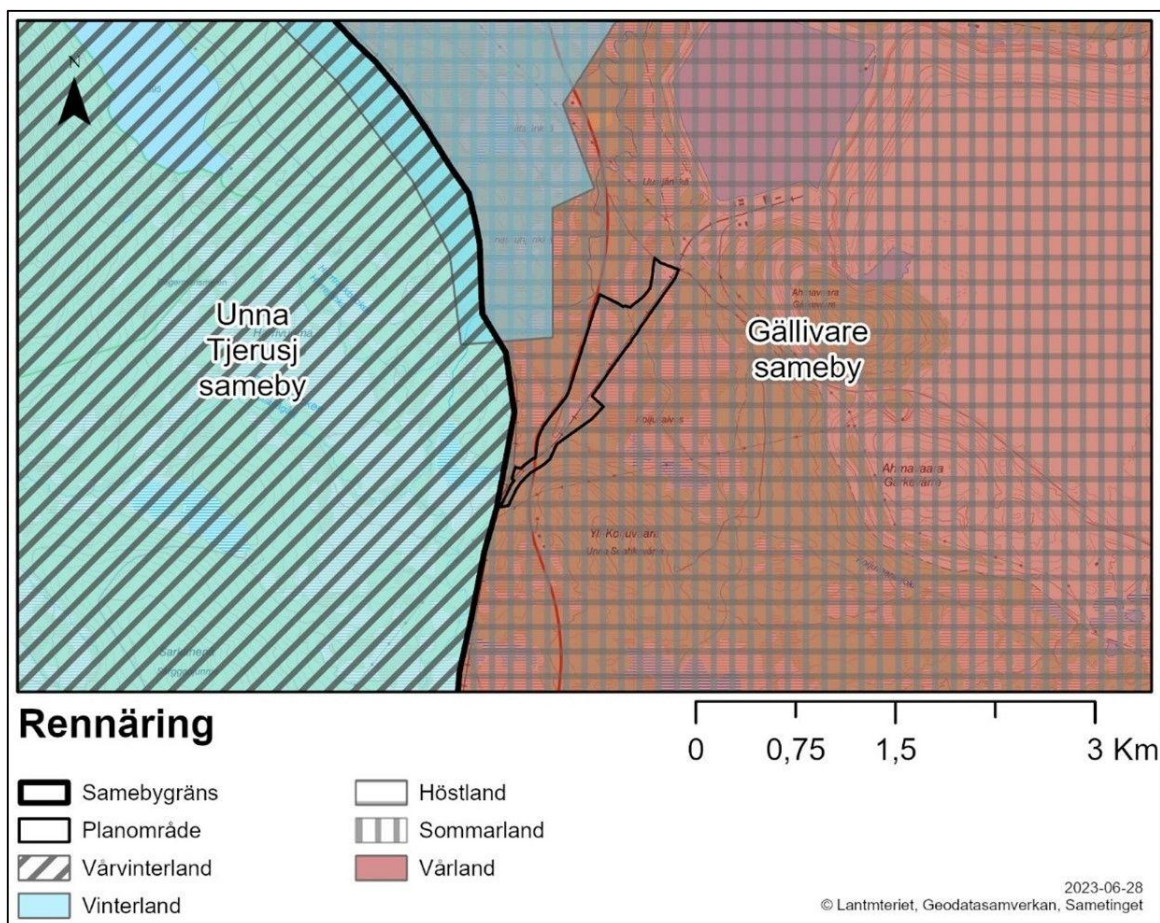
ALLMÄNT INTRESSE

RENNÄRING

Hela Aitikgruvan och aktuellt planområde ligger inom Gällivare skogssameby som är en 8 321 km² stor skogssameby. Samebyns marker sträcker sig från Gällivare i nordväst ner till kusten i sydost. Samebyns gräns sträcker sig till Malmbanan i väster och i öster avgränsas byns marker av Lina älv och ett stängsel norr om vägen till Gällivare flygplats, se Figur 6.

Samebyn har åretruntmarker i Gällivare kommun och hela gruvområdet ligger inom detta åretruntland. Att samebyn är en skogssameby innebär att det inte finns marker i fjällen för bete sommartid utan rennärningen bedrivs hela året i skogslandet. Inom samebyn bedrivs verksamheten i flera mindre renbetesgrupper som har sina renar i olika delar av betesmarkerna.

På markanvändningskartan finns kalvningsområden angivna söder om verksamhetsområdet, på högplatån och söder om berget Ahmavaara (ej utpekade som riksintresse). Kalvningsområdet sträcker sig från strax söder om verksamhetsområdet och ca 100 km ner mot kusten.

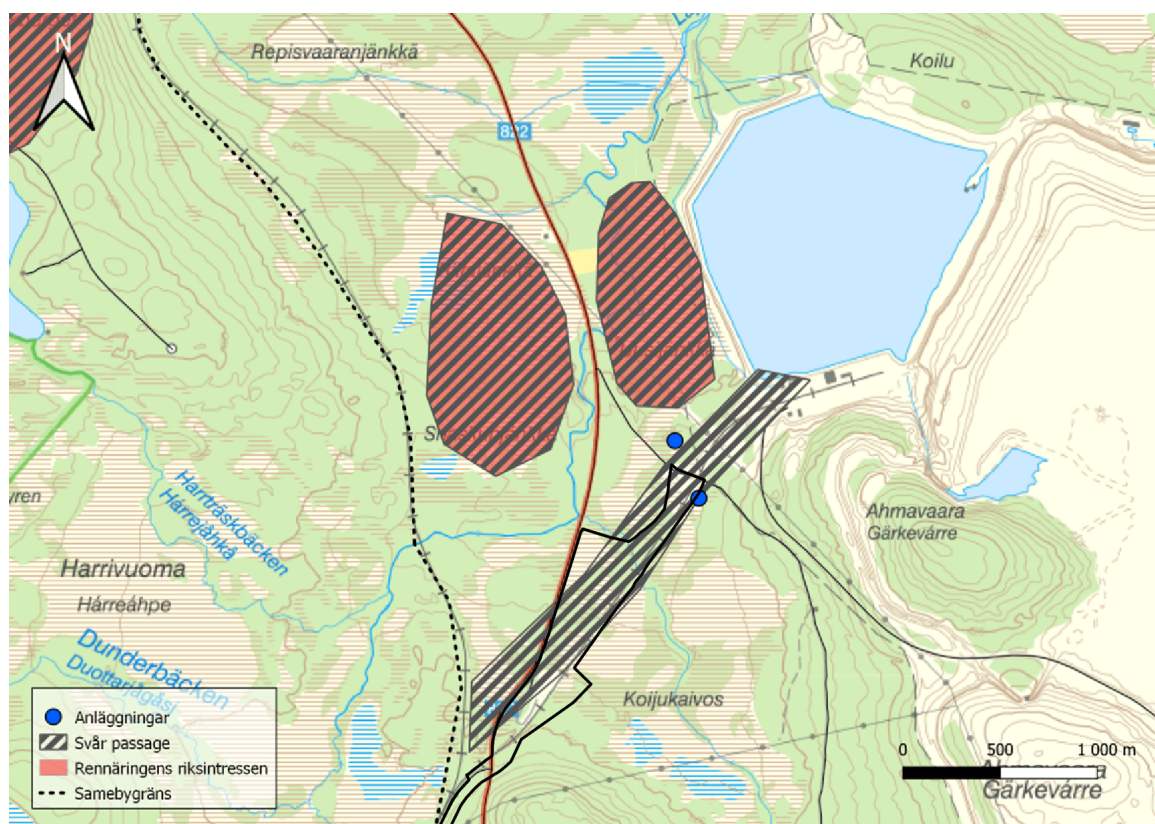
Figur 6: Karta över samebygräns och betesmarker. Planområdet markeras ungefärligt med svart linje.

Väster om gruvområdet ligger två mindre områden, på båda sidor av Nattavaaravägen där stickspåret vid Aitik går under vägen, som är riksintresse rennäring, enligt 3 kap. 5 § miljöbalken, och som utgör en trång passage, se Figur 7. Strax söder om dessa finns enligt sametingets data även en svår passage utpekad som inte innehar riksintressestatus, se

Figur 7. Även öster om Aitik, mellan renstängslet invid Aitikgruvan och sjön Sakajärvi, finns en flyttled som anges vara en "svår passage av riksintresse".

Idag löper ett renstängsel runt hela Aitikgruvan för att förhindra att renar och vilda djur kommer in på området. Även Malmbanan och stickspåret vid Aitik är i dag stängslade för att undvika ren- och viltolyckor. För att det ska vara möjligt för samebyn att ta renarna över den barriär som stickspåret och Aitik's verksamhetsområde tillsammans utgör finns idag en faunabro över spåret med samlingshagar på vardera sida om stickspåret. Det förekommer att renar använder faunabron för att ströva fritt över järnvägen. Den huvudsakliga flytten sker dock med hjälp av samlingshagar på vardera sida om stickspåret. Malmbanan utgör samebygräns i närområdet.

Värdet för rennäringen i planområdet bedöms sammantaget vara stort med funktionen av en passage mellan samebyns områden norr om dagbrottet och de sydliga områdena.

Figur 7: Karta över bland annat svåra passager. Planområdet markeras ungefärligt med svart linje.

HUSHÅLLNINGSBESTÄMMELSER ENLIGT 3 KAP. MILJÖBALKEN

OEXPLOATERADE OMRÅDEN

Stora oexploaterade markområden ska skyddas mot ingrepp som påtagligt kan påverka områdenas karaktär enligt 3 kap. 2 § miljöbalken. Planområdet är i dagsläget till stor del oexploaterat och består av skogs- och myrmark. Genom planområdet går dock Malmbanan och i nära anslutning finns även Aitikgruvan. Området är till stor del obebyggt men inte helt opåverkat av befintliga verksamheter inom samt i nära anslutning till platsen.

Kommunen anger i översiktsplanen att Aitik ska ges möjlighet att succesivt expandera. Detaljplanen möjliggör för en expansion av Aitikgruvans verksamhet och medför ett nyttjande av befintlig infrastruktur. Området är dessutom inte opåverkat av befintlig järnväg samt pågående gruvverksamhet alldeles intill planområdet.

MILJÖKVALITETSNORMER

Miljökvalitetsnormer regleras i 5 kap miljöbalken och syftar till att komma tillrätta med miljöpåverkan från mer diffusa utsläppskällor såsom trafik och jordbruk. Det finns miljökvalitetsnormer (MKN) för luftkvalitet, vattenkvalitet och omgivningsbuller.

LUFT

I luftkvalitetsförordningen (2010:477) återfinns de svenska miljökvalitetsnormerna för utomhusluft. Miljökvalitetsnormerna för utomhusluft gäller i hela landet. Undantag finns för arbetsplatser samt vägtunnlar och tunnlar för spårbunden trafik. Det finns miljökvalitetsnormer för kvävedioxid/ kväveoxider, svaveldioxid, partiklar (PM10/PM2,5), marknära ozon, bensen, kolmonoxid, arsenik, bens(a)pyren, kadmium och nickel. De flesta normerna är så kallade gränsvärdesnormer som ska följas medan några är så kallade målsättningsnormer som istället ska eftersträvas. För NO₂ och PM10 anges flera mått såsom årsmedelvärde och dygns- respektive timvärden. Dygns- och timmesvärdena anges som percentilmått och det innebär att värdet tillåts överskrida normvärdet ett maximalt antal gånger per år.

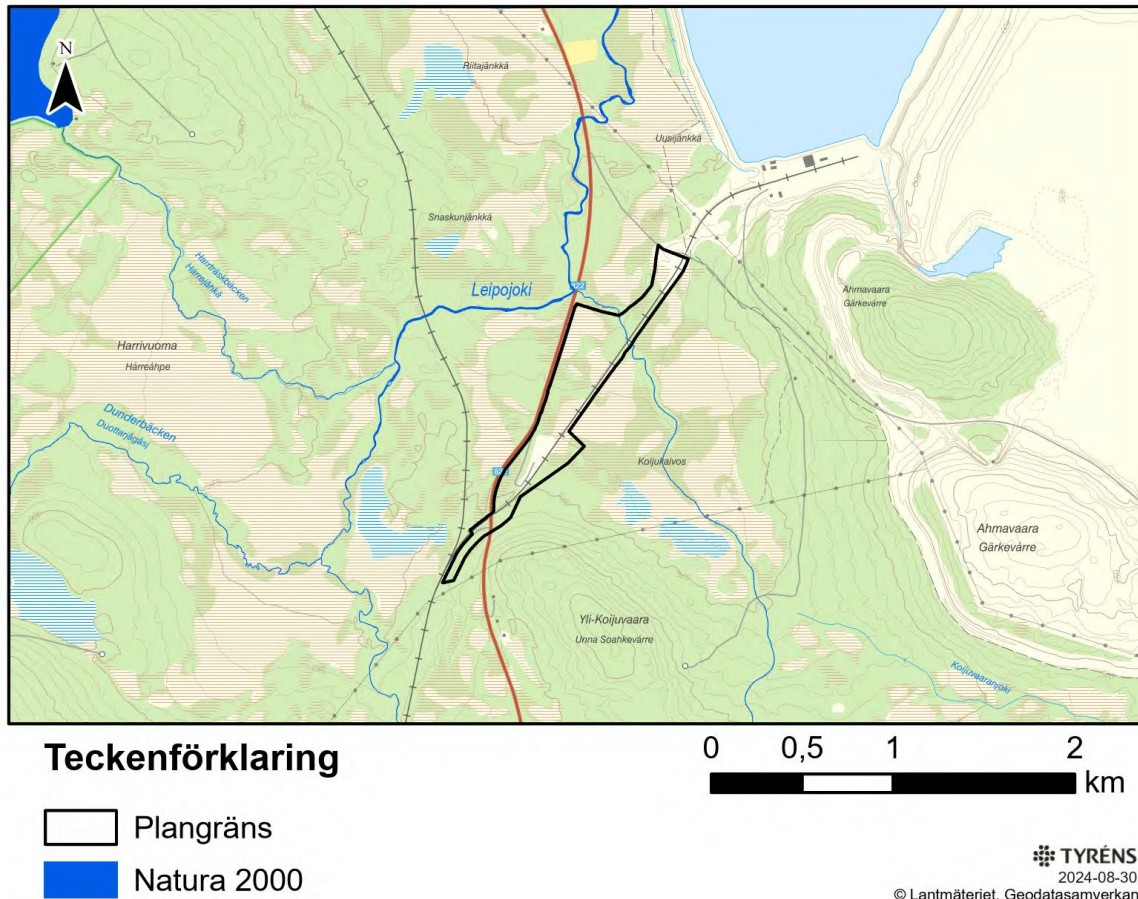
Frisk luft är ett av de 16 nationella miljökvalitetsmålen, vars definition lyder "Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas".

Miljökvalitetsmålet "Frisk luft" innehåller preciseringar för kvävedioxider, partiklar (PM10/PM2,5) och marknära ozon med lägre nivåer än MKN.

Damning från Aitikgruvan regleras av föreskrivna villkor för nedfallande stoft. Stoftnedfall från verksamheten får som årsmedelvärde för respektive mät punkt inte överstiga 200 g/(ar*mån) vid ett antal angivna mätpunkter.

VATTEN

Fastställda miljö kvalitetsnormer finns för parametrar i vattenförekomster (SFS 2004:660). Det finns inte beslutade miljö kvalitetsnormer för bäcken som är belägen inom området. Närmsta recipient med satta MKN är Leipojoki som ligger nedströms planområdet.

Figur 8: Karta över vattenförekomster samt vilka vattendrag som omfattas av Natura 2000. Planområdet markeras ungefärligt med svart linje.

Vattendraget Leipojoki väster om planområdet, är ett naturligt vattendrag som tillhör Torne och Kalix älvsystem. Ett biflöde till Leipojoki, bäcken Koijuvaaranjoki, passerar genom planområdet och under Nattavaaravägen innan det mynnar ut i Leipojoki, se Figur 8.

Vattendraget Leipojoki har fastställda miljö kvalitetsnormer med kvalitetskraven god ekologisk status och god kemisk status med undantag i form av mindre stränga krav på kvicksilver och PBDE då dessa bedöms som tekniskt omöjliga att uppnå att sänka halterna till en nivå som motsvarar god kemisk status. Gränsvärdena för både kvicksilver och för PBDE överskrids i alla Sveriges undersökta ytvattenförekomster. Utsläpp av kvicksilver och PBDE har under lång tid skett i både Sverige och utomlands vilket lett till långväga luftburen spridning och storskalig atmosfärisk deposition.

Leipojoki (VISS EU_CD: SE745051-171482), har i höjd med planområdet god ekologisk status vilket baseras på tillgänglig kunskap om näringsbelastning, försurning, särskilda förorenande ämnen och fysiska förändringar i vattenförekomsten. Leipojoki uppnår ej god kemisk status med avseende på gränsvärden för kvicksilver och bromerade difenyletrar (PBDE).

Längre nedströms, i höjd med Aitikgruvans sand- och klarningsmagasin övergår den ekologiska statusen för Leipojoki (VISS EU_CD: SE745336-171628) till måttlig. Även denna del av vattendraget uppnår ej god kemisk status. Utöver kvicksilver och PBDE påverkas denna delsträcka även av brädd- och läckagevatten från gruvdrift och det finns risk för förhöjda halter av metaller och andra förorenande ämnen från förorenade områden.

Bäcken Koijuvaaranjoki utgör varken vattenförekomst eller så kallat övrigt vatten och omfattas således inte av miljökvalitetsnormer. Koijuvaaranjoki/Koijukaivos avrinningsområde är större än 10 km² och kommer därmed att avgränsas som preliminär vattenförekomst inför beslut om nya miljökvalitetsnormer 2027.

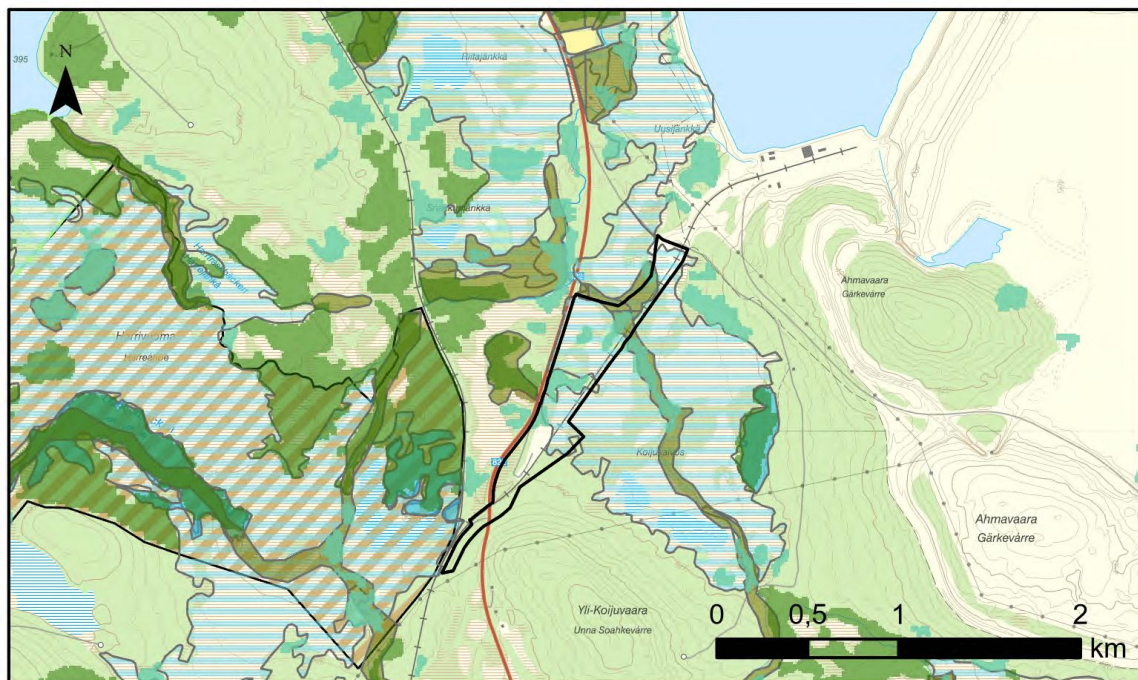
Inga grundvattenförekomster finns inom området. I anslutning till planerad bangård finns våtmarksområden där grundvattenytan är i nivå med markytan.

Planområdet ligger inom avloppskänsliga områden fosfor, - inland, hela Sverige, enligt avloppsdirektivet 91/27.

OMGIVNINGSBULLER

Miljökvalitetsnormer finns för omgivningsbuller (SFS 2004:675). Miljökvalitetsnormer för omgivningsbuller gäller för kommuner med mer än 100 000 invånare och berörs därför inte.

NATUR

Teckenförklaring

Planområde	Potentiell kontinuitetsskog (2015)	Våtmarksinventering
Sannolikt kontinuitetsskog	Sumpskogar	Riksintresse friluftsliv
Sannolikt påverkad kontinuitetsskog	Storskogsbrukets nyckelbiotoper	Pågående reservatsbildning

TYRÉNS
2024-08-30

© Lantmäteriet, Geodatasamverkan

Figur 9: Karta över naturmiljö. Planområdet markeras ungefärligt med svart linje.

Planområdet domineras av naturmark med myr- och skogsmark och mindre ytor med väg och järnväg. Våtmarksområdet Koijuvaara som i våtmarksinventeringen (VMI) bedömts innehålla vissa naturvärden (NV Våtmarksinventeringen – Objektid: BD27K9D01), utgör en stor del av planområdet. Våtmarken inom planområdet utgörs av öppen våtmark med strängflarkkärr, topogent kärr och strängblandmyr. Planområdets sydöstra spets angränsar till våtmarksområdet Harrivuoma, se Figur 9.

Produktiv och improduktiv skogsmark med granskog och lövblandad barrskog finns inom planområdet samt områden med sannolikt påverkad kontinuitetsskog och potentiell kontinuitetsskog. Genom planområdet rinner vattendraget Koijuvaaranjoki. Området omkring vattendraget utgörs av sumpskog, se Figur 9.

Väster om planområdets södra del ligger en 12 hektar stor nyckelbiotop med 160 år gammal tallskog inom det större området Kuolpa (drygt 2800 hektar) där Länsstyrelsen har pågående reservatsbildning.

En naturvärdesinventering (NVI) genomfördes av Pelagia Nature & Environment AB under 2022. Naturvärdesinventering enligt svensk standard syftar till att identifiera och avgränsa geografiska områden av positiv betydelse för biologisk mångfald i form av naturvärdesobjekt. Naturvärdesobjekt klassificeras enligt grundutförande till en av tre naturvärdesklasser:

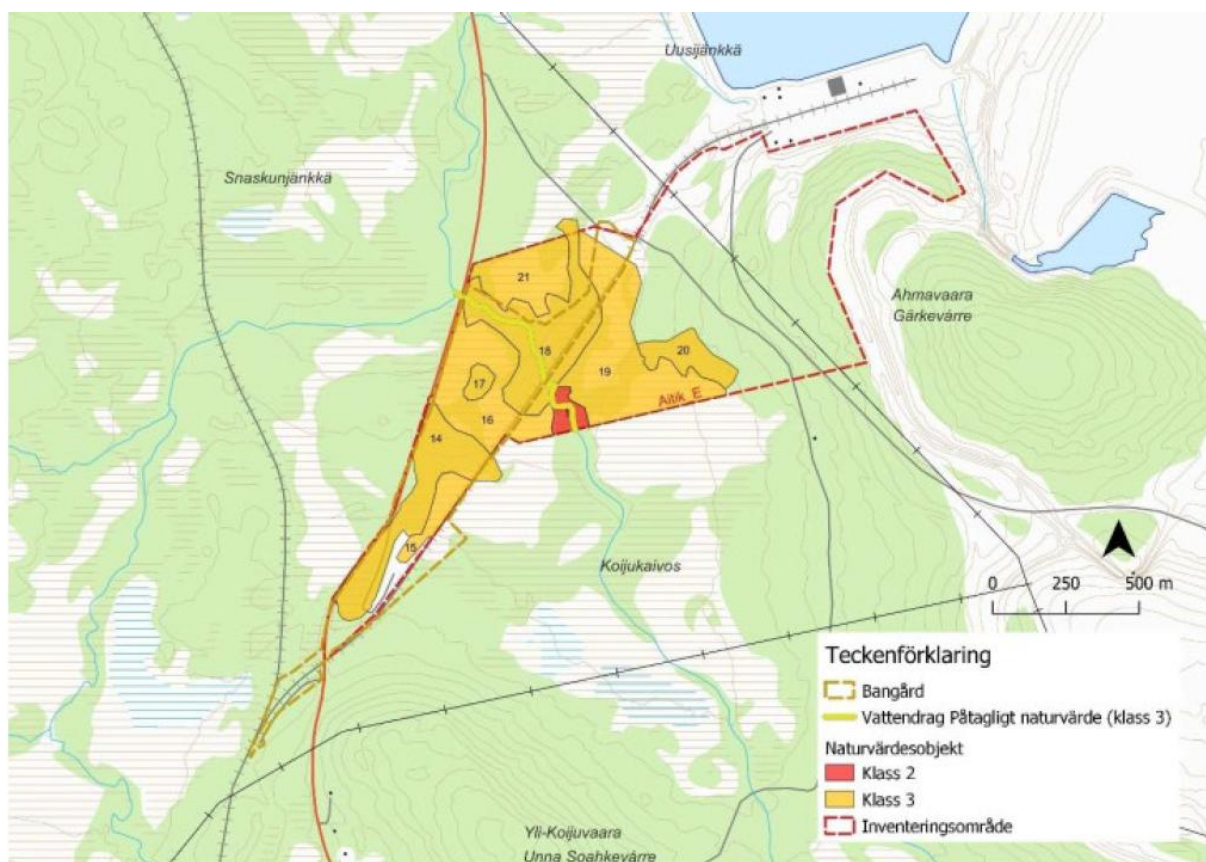
- Högsta naturvärde – Naturvärdesklass 1,
- Högt naturvärde – Naturvärdesklass 2,
- Påtagligt naturvärde – Naturvärdesklass 3.

Som ett valbart tillägg kan även Visst naturvärde – Naturvärdesklass 4 inkluderas.

Inom planområdet har åtta områden med påtagligt naturvärde (klass 3) påträffats inom ramen för naturvärdesinventeringen, samtliga med påtagligt naturvärde, se figur 10. För ytterligare beskrivning av naturvärdesobjekten, se Bilaga 3. (Pelagia Nature & Environment AB, 2023).

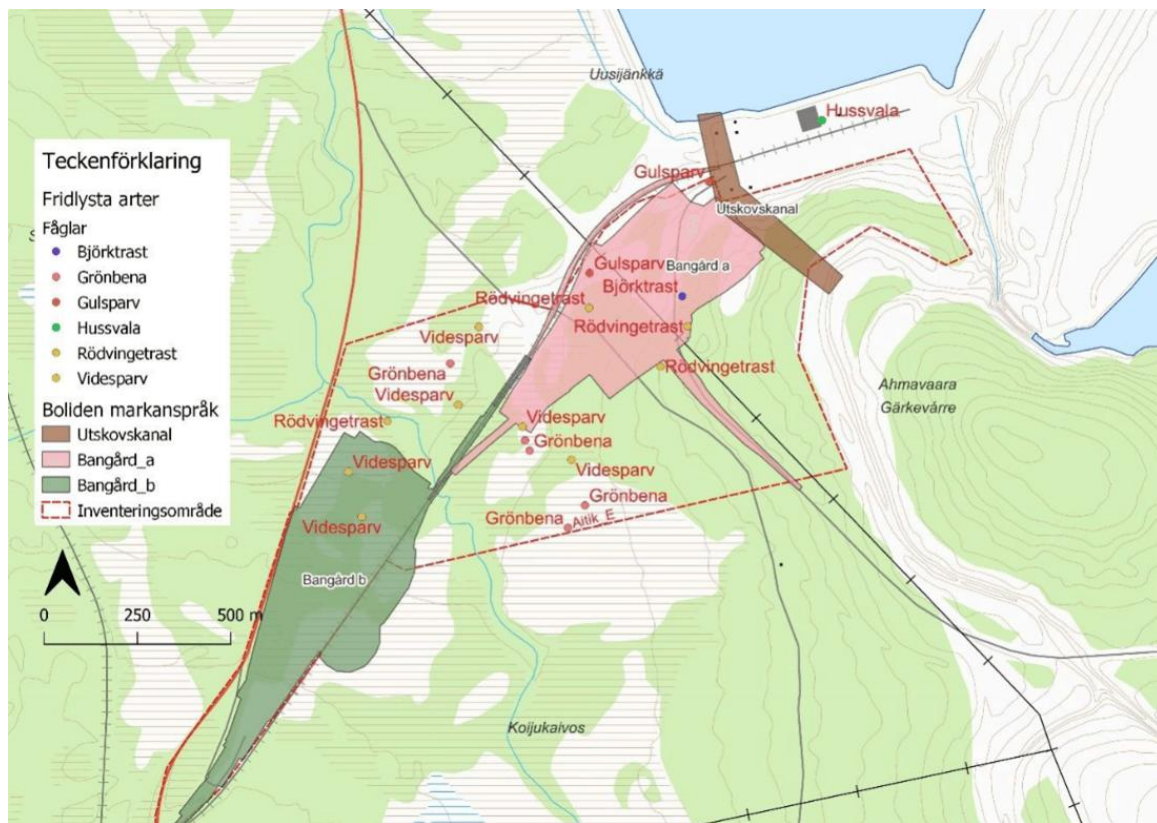
Strax öster om planområdet har ett objekt med Högt naturvärde (Klass 2) identifierats. Naturvärdesobjektet består av granskog där ett vattendrag rinner i en sänka genom objektet. Rödlistade arter i kategorin sårbar (VU) inom objektet var taigaskinn och av arter i kategorin nära hotad (NT) observerades granticka, knottrig blåslav, garnlav och gammelgransskål.

Den södra delen av planområdet, som inte varit en del av naturvärdesinventeringen, utgörs till stor del av ett område i anslutning till en väg med mestadels yngre träd där det är troligt att inga högre naturvärden förekommer. Den östra delen som inte ingått i naturvärdesinventeringen utgörs av skog samt en del av våtmarken Koijukaivos. Det bedöms troligt att våtmarken har naturvärdesklass 3, även om det inte går att säga med säkerhet.

Figur 10: Naturvärdesobjekt.

NATURVÅRDSARTER

Figur 11: Observationer av arter under fågelinventering.

Naturvårdsarter är extra skyddsvärda arter och omfattar till exempel fridlysta arter, Natura 2000-arter och rödlistade arter.

Vid naturvärdesinventeringen (Bilaga 3. Pelagia Nature & Environment AB, 2023) påträffades de fridlysta arterna fjälllummer, mattlummer, plattlummer, och revlummer i planområdet.

En fågelinventering i form av en förenklad revirkartering med två besök under den huvudsakliga häckningsperioden har genomförts i norra delen av planområdet inom ramen för naturvärdesinventeringen, se Figur 11.

Alla fåglar är fridlysta och för de arter som är rödlistade, upptagna i bilaga 1 i fågeldirektivet eller har minskat med 50 % eller mer sedan 1980, behöver en bedömning om nivån på populationen är tillfredställande göras.

Den yta som inte ingått i fågelinventeringen utgörs huvudsakligen av liknande miljöer som det inventerade området, myr och tall och granskog med inslag av små kärr och gransumpskog, och är även påverkat av Nattavaaravägen och stickspåret. Samma arter kan därför förväntas nyttja hela området, men det går inte att utesluta att andra arter förekommer i den oinventerade delen.

Området är till stor del obebyggt men inte helt opåverkat av befintliga verksamheter inom samt i nära anslutning till platsen, dvs. Malmбанan och Aitik's gruvområde.

Naturvärdet i planområdet bedöms sammantaget som måttligt.

MILJÖ

STRANDSKYDD

Enligt 7 kap 13–18 § miljöbalken gäller generellt strandskydd inom 100 meter från vatten. Syftet med strandskyddet är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtliv.

Leipojoki norr om planområdet omfattas av 100 meter strandskydd, vilken delvis sträcker sig in i planområdet. Biflödet Koijuvaaranjoki som går genom planområdet omfattas inte av strandskydd.

DAGVATTEN

Dagvatten är regn- och smältvatten som tillfälligt avrinner på markytan. Under naturliga förhållanden infiltreras större delen av vattnet i marken, innan det når vattendrag. Marken inom planområdet är till stor del oexploaterat vilket innebär att det finns stora ytor för naturlig infiltration och dagvattenhantering.

HÄLSA OCH SÄKERHET

OMGIVNINGSBULLER

Inför ansökan om godkännande och tillstånd till dammsäkerhetshöjande åtgärder med mera vid Aitikgruvan upprättade Brekke & Strand Akustik AB (Bilaga 6. 2022) en bullerutredning som underlag för MKB. Vid Aitikgruvan finns många olika bullerkällor. I gruvan uppstår regelbundet buller vid borrar, lastning av gruvtruckar, transporter och krossning. Anrikningsverket, lager, transportörer, kontor och verkstäder står endast för en mindre del av de totala ekvivalenta immissionsljudnivåerna i samhället. I gruvan sker ständigt många transporter. Utöver trafikbullret tillkommer ljud i form av tippning av gråberg på upplag och dammar, kommunikation via signalhorn samt backsignaler från truckarna. Ljudnivåerna vid immissionspunkterna från själva gruvan varierar mycket beroende på om brytning pågår nära markytan eller djupt ner i dagbrottet. (Bilaga 6. Brekke & Strand Akustik AB, 2022)

I nu gällande tillstånd för verksamheten (mark- och miljödomstolens dom 2021-04-29 i mål M 2672-18) meddelades följande villkor rörande verksamhetens industribuller:

Domstolen meddelade den 5:e juli 2024 i mål M 302-23 en ändring av sedan tidigare gällande bullervillkor för verksamheten (se tidigare dom 2021-04-29, mål M 2672-18). Det nu gällande tillståndet för verksamheten anger följande bullervillkor (M 302-23):

”Buller från verksamheten får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå vid bostäder än

- Dagtid (kl. 07–18) 50 dB(A)
- Kvällstid (kl. 18–22) 45 dB(A)
- Nattetid (kl. 22–07) 40 dB(A)

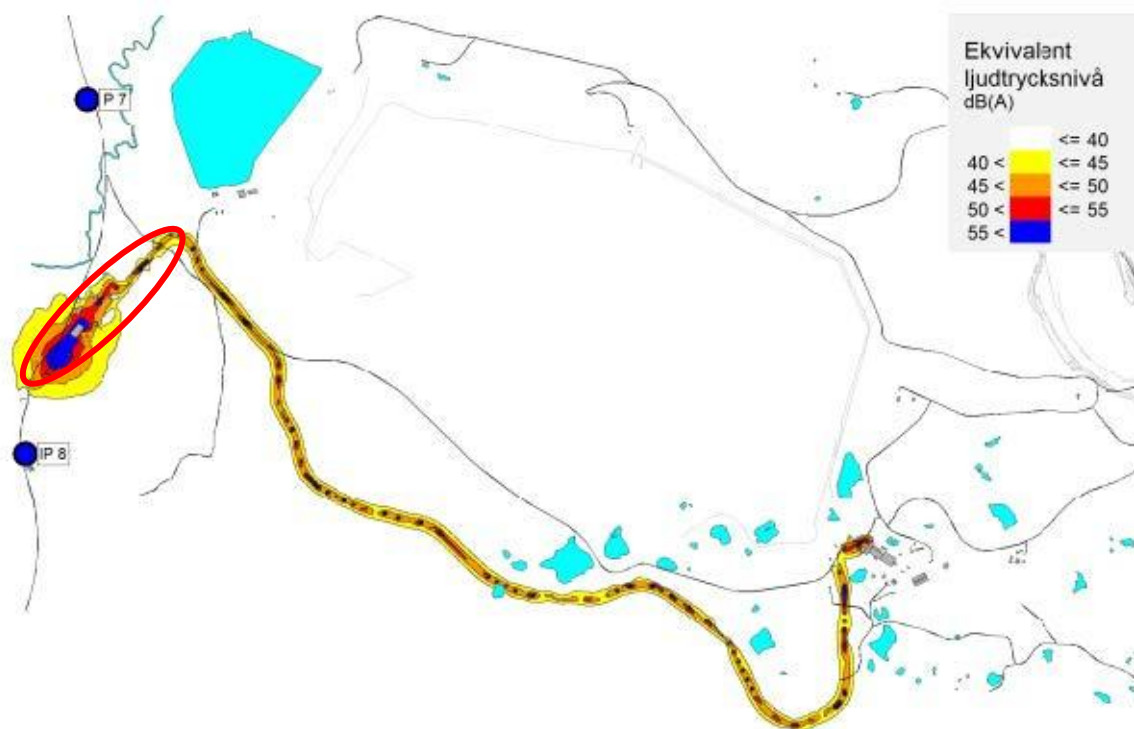
För Sakajärvi och Liikavaara får ovan angiven ljudnivå nattetid överskridas med maximalt 5 respektive 2 dB(A). För Laurajärvi får under Liikavaaradagbrottets drifttid ovan angiven ljudnivå nattetid överskridas med maximalt 5 dB(A). För området norr om Vassaraälven får ovan angiven ljudnivå nattetid överskridas med maximalt 5 dB(A) i samband med arbeten för påbyggnad av dammarna E-F och G-H inom den nu beslutade arbetstiden (31 december 2028).

Arbetsmoment som typiskt sett kan medföra momentana ljudnivåer över 58 dB(A) vid bostäder får inte utföras nattetid.

Buller från verksamheten ska kontrolleras genom mätningar (immissionsmätningar) eller närfältsmätningar och beräkningar. Kontroll ska ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer, dock minst vart tredje år” (Dom 2024-07-05 M 302-23)

Bullerbidrag från befintlig bangård utgörs idag av transport från anrikningsverk till bangård med lastbil, arbetsmaskiner, utlastning, omlastning och lossning av kopparkoncentrat från truckar till tågtransport, buller från oljekylare samt rangering. Från det angränsande gruvområdet tillkommer ytterligare buller från grävning, lastning, tippning, arbetsmaskiner, truck- och lastbilstransporter samt från sprängningar. Både på dagtid och på natten orsakas ljud av signalhorn på lastmaskiner.

Buller från verksamheten ska kontrolleras genom mätningar (immissionsmätningar) eller närfältsmätningar och beräkningar. Kontroll sker så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer, dock minst vart tredje år. Den senaste uppföljningen av externt buller (2022) visar att bullervillkoret uppfylls vid samtliga immissionspunkter.

Figur 12: Beräknade ekvivalenta nivåer från nya bangården. Planområdet markerat ungefärligt i rött.

För mätpunkten norr om planområdet (mät punkt IP 7) kommer i dagsläget de största bullerbidragen från befintlig järnvägsterminal, deponi samt från dagbrott. För mätpunkten söder om planområdet (mät punkt IP 8) kommer i dagsläget de största bullerbidragen från dagbrott, samt deponi. Båda mät punkterna kommer även påverkas av pågående och planerade dammsäkerhetshöjande åtgärder.

Utöver buller från bangården och gruvindustriområdet förekommer trafikbuller från Malmбанan, Nattavaaravägen och väg E10. (Tyréns Sverige AB, 2024)

FÖRORENAD MARK

Inga potentiella förorenade områden är identifierade inom planområdet enligt länsstyrelsens databas för inventerade förorenade områden.

Den som äger eller brukar en fastighet skall oavsett om området tidigare ansetts förorenat genast underrätta tillsynsmyndigheten om det upptäcks en förorening på fastigheten och föroreningen kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön enligt 10 kap. 11 § miljöbalken. Den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som medfört skada eller olägenhet för miljö ansvarar för att avhjälpa denna skada enligt 2 kap 8 § miljöbalken.

RISK FÖR OLYCKOR

Malmbanan är en transportled för farligt gods (Gällivare kommun, 2014). Transport av kopparkoncentrat klassas som transport av farligt gods. Säkerheten på infrastrukturen, hållbara förpackningar och tankar, utbildad personal samt säkerhetsutrustning är viktiga faktorer för att transport ska kunna genomföras på ett säkert sätt. I dagsläget sker dessa transporter på Malmbanan.

Bolidens svenska gruvor har ett avvikelshanteringssystem för inrapportering av arbetsmiljö-, yttre miljö- och energihändelser där även "risk/oordning" registreras. År 2022 inrapporterades 185 yttre miljöhändelser för hela gruvområdet där den mest frekventa incidenten var oljespill samt avfallshantering.

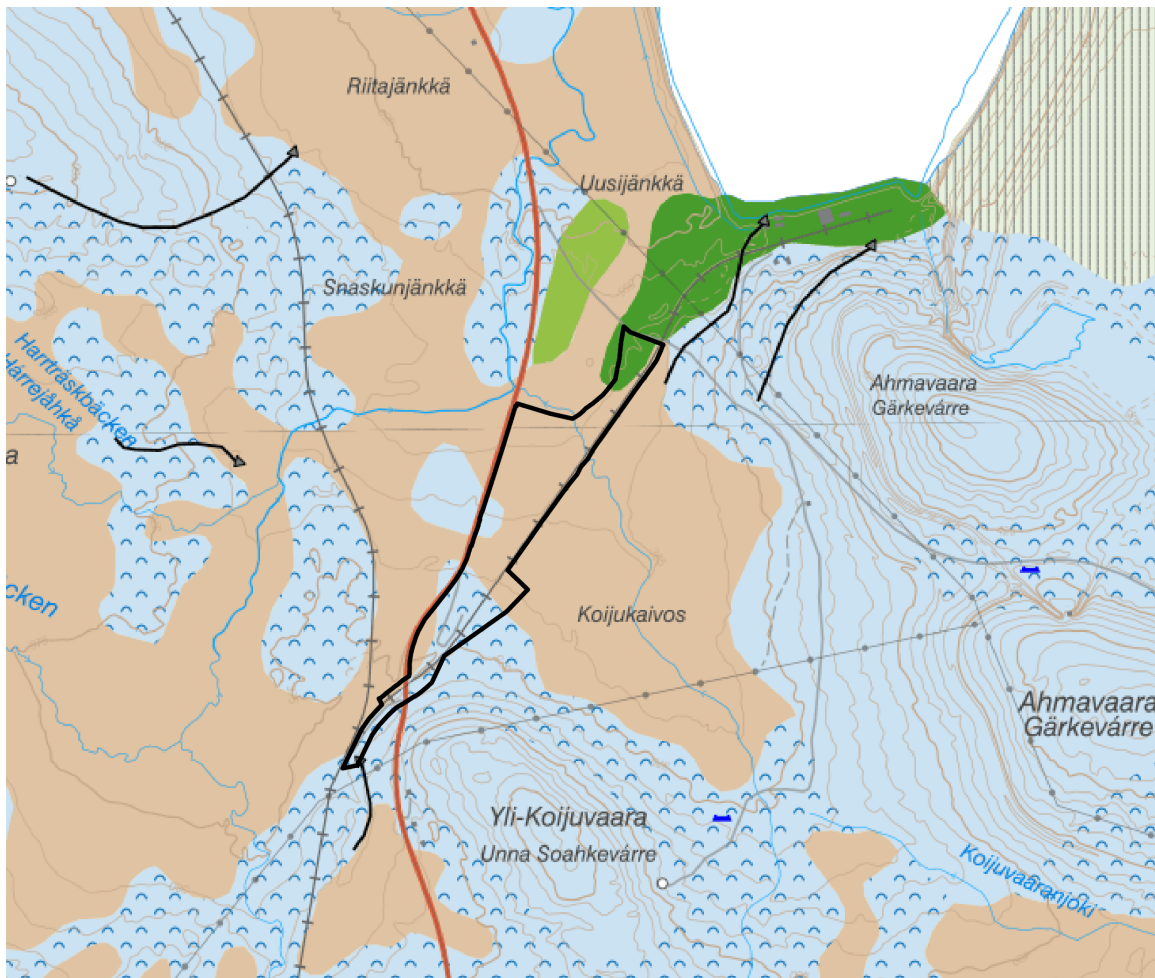
Ett antal risker är identifierade på den befintliga bangården. Dessa är:

- Brand
- Spill och läckage
- Urspårning och olycka vid transport av farligt gods (Tyréns Sverige AB, 2024)

GEOTEKNISKA FÖRHÅLLANDEN

Nivåerna längs den cirka 5 kilometer långa sträckan som det befintliga stickspåret från Malmbanan följer (inom planområdet) varierar från + 358 m.ö.h. till + 374 m.ö.h. (RH 2000). Jordarterna utgörs av morän, i lågområden med våtmarker finns det torv. Utfyllnader för befintlig infrastruktur inom planområdet utgörs av friktionsmaterial av sand och grus.

Moräntäcket på berget varierar mellan 3,0-8,0 meters djup, ibland ner till cirka 10 meters djup. Torvnivå på sträckan varierar mellan 0,10 – 2,0 meter och på vissa ställen ner till 3,5 meters djup. Berget sticker upp och ligger som närmast 3 meter under befintligt järnvägsspår. Moräner består av block med olika storlekar vilket måste beaktas (Bilaga 1 & 2. SWECO AB, 2023).

Figur 13: Karta över jordarter. Planområdet markeras ungefärligt med svart linje. Källa: SGU, Jordarter 1:250000 nordligaste Sverige 2023-07-17.

HYDROLOGISKA FÖRHÅLLANDEN

Översiktligt ligger grundvattenytan cirka 0,2-1,5 meter under naturlig markyta. I moränområdet som stiger mot gruvan ligger troligtvis grundvattennivån ett par meter under naturlig markyta. Grundvattenytan bedöms ligga i markytan för område med torv. Det finns indikationer på att det finns dubbla grundvattenytor. I moränen verkar trycknivån ligga cirka 3 meter under markytan (Bilaga 1. SWECO AB, 2023).

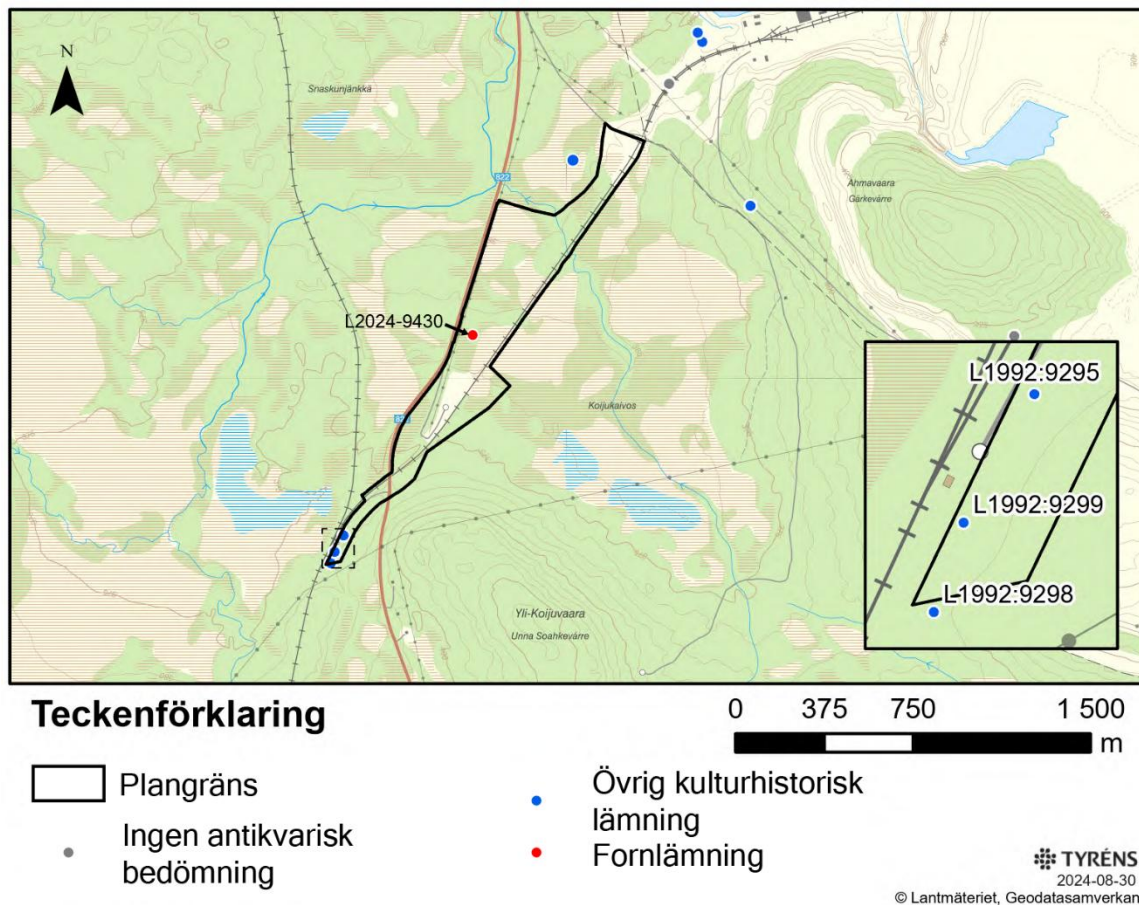
KULTURMILJÖ

FORNLÄMNINGAR

Inom detaljplaneområdet har efter beslut av Länsstyrelsen i Norrbottens län (Dnr 431-9361-2022) en arkeologisk utredning utförts som innebar att två nya lämningar registrerades.

På ett mindre krön av en flack moränås omgiven av våtmark, påträffades oval härd (L2024:9430). Härden är lokaliserad mitt i planområdet och har den antikvariska statusen fornlämning. Omedelbart norr om planområdet påträffades ytterligare en härd (2025:105) som erhöll statusen övrig kulturhistorisk lämning.

Sedan tidigare var endast ett fåtal lämningar registrerade i Riksantikvarieämbetets Kulturmiljöregister. I den södra delen av planområdet och omedelbart invid Malmbanans stickspår finns tre husgrunder registrerade med den antikvariska statusen övrig kulturhistorisk lämning (Norrbottens museum 2012). Två av dessa ligger inom planområdet (L1992:9295; L1992:9299) och den tredje precis utanför aktuellt planområdet (L1992:9298), se Figur 14. Området för dessa lämningar är idag påverkat av Trafikverkets driftsplats Koijuvaara.

Figur 14: Karta över kulturmiljö. Planområdet markeras ungefärligt med svart linje.

Den förhistoriska härden (L2024:9430), visar på att människor för mycket lång tid vistats i området. Om påverkan på fornlämningen inte kan undvikas kan Länsstyrelsen komma att fatta beslut enligt Kulturmiljölagen.

FYSISK MILJÖ

Planområdet utgörs i dagsläget mestadels av myrmark och skogsmark. Närområdet består av skogsmark, myrmark samt vägar och bebyggelse. Planområdet gränsar mot planområde för pågående "Detaljplan för del av Sakajärvi 2:4 m.fl." som möjliggör för gruvindustri.

Brytningen av koppar i Aitikgruvan har pågått under en lång tid och har kommit att prägla naturlandskapet. Gråbergsupplagen (inom detaljplan för del av Sakajärvi 2:4 m.fl.) ger det mest visuellt dominerande intrycket i landskapet.

KLIMAT

Klimatförändringar som bland annat härrör från utsläpp av koldioxidutsläpp är ett faktum. Enligt prognoser förväntas årsmedeltemperaturen i Norrbottens län stiga med 3,5 till 6,5 grader fram mot slutet av århundradet. Årsmedelnederbörden väntas öka med 20-40 procent. Antal dagar med låg markfuktighet, dagar med lågt vattenflöde, samt antal dagar per år med kvarliggande snötäcke väntas minska.

Aitikgruvans totala utsläpp av koldioxid från förbränning av diesel, eldningsolja och bensin beräknas år 2022 ha uppgått till 66,5 kton, vilket var lägre än året innan. Utsläpp sker idag från arbetsmaskiner och transporter både inom och utanför området. Utsläpp uppkommer även i samband med sprängningar.

Boliden har sedan 2018 påbörjat övergången till transporter med elfordon, primärt i form av el-trolleys på speciella el-trolleybanor samt el-gruvtruckar. Ett fortsatt successivt utbyte av arbetsmaskiner och småbilar planeras och Boliden bedömer att Aitik kraftigt kommer minska sina CO₂-utsläpp fram till år 2030.

SOCIAL HÅLLBARHET

Planområdet kan inte antas vara en plats som i någon större utsträckning används för spontan vistelse eller rekreation då området ligger i nära anslutning till befintligt industriområde samt avgränsas av Malmbanan och Nattavaaravägen.

Gällivares utveckling bygger till stor del på gruvindustrin som är fortsatt mycket viktig för kommunens sysselsättning. Fyndigheterna har spelat en viktig roll för den ekonomiska och sociala utvecklingen i kommunen. En fjärdedel av kommunens sysselsatta arbetar inom gruvindustrin. Den expanderande gruvindustrin är beroende av underleverantörer inom bland annat transporter, verkstad, bygg- och anläggning samt tekniska konsulter. Flera företag i kommunen är kopplade till denna sektor.

TEKNIK

Planområdet möjliggör för en ny bangård som kopplar på befintliga Malmbanan. Befintlig infrastruktur nyttjas således.

Skanova har teleledningar i sydvästra delen av planområdet. Vattenfall har luftledningar inom området, luftledningen ska raderas under 2025 och ersättas med ny elledning under mark. Den nya elledningen under mark grävdes ner vintern 2024/2025 och skyddas med ett markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar [u₁].

SERVICE

Närmsta kommersiella service finns i Gällivare tätort, cirka 10 kilometer nordväst om planområdet. I Gällivare centrum finns majoriteten av all kommersiell service så som matbutiker, bibliotek, vårdcentral, badhus, sporthall m.m. Ungefär 10 kilometer från

planområdet ligger Malmheden, ett externt handelsområde med diverse matvarubutiker och övrig handel.

TRAFIK

OSKYDDADE TRAFIKANTER

Planområdet nyttjas inte av oskyddade trafikanter. All motortrafik inom planområdet härrör verksamheten.

KOLLEKTIVTRAFIK

Planområdet trafikeras inte av någon kollektivtrafik.

MOTORTRAFIK

Nattavaaravägen går i nord-sydlig riktning längs den västra planområdesgränsen.

Årsmedeldygnstrafiken (ÅDT) för Nattavaaravägen var år 2018 321 fordon/dygn varav tung trafik 33 ÅDT.

JÄRNVÄGSTRAFIK

Inom planområdet går Malmbanan med befintligt stickspår. Bangården kopplar mot befintliga Malmbanan. Enligt uppgifter från Trafikverket (2022) är antalet planerade tåg enligt tågplan 2022 på sträckan Aitik-Koijvaara 2,0 (ÅDT).

KONSEKVENSER

FASTIGHETER OCH RÄTTIGHETER

De fastigheter som ingår i planområdet är del av Storlandet 5:1, del av Gällivare 100:32 samt del av Sakajärvi 2:4.

Fastighetsnamn	Ägare	Förändringar
del av Storlandet 5:1	Sveaskog Förvaltnings Aktiebolag	Del av fastigheten förvärvas av Boliden Mineral AB
del av Gällivare 100:32	Trafikverket	Del av fastigheten förvärvas av Boliden Mineral AB
del av Sakajärvi 2:4	Boliden Mineral AB	Ingen förändring

NATUR

Inom området för den nya bangården bedöms merparten av naturmiljön ha måttligt värde. En stor del av dessa områden tas i anspråk och ersätts med hårdgjorda ytor för bangården, vilket innebär att naturvärden går förlorade. Även fridlysta arter kommer att påverkas negativt, dock inte i en sådan omfattning att deras bevarandestatus påverkas negativt.

Den nya bangården hamnar i nära anslutning till bäcken Koijuvaaranjoki som är ett biflöde till Leipojoki, båda dessa ingår i Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem. Inga utsläpp av till exempel dagvatten kommer att ske direkt till bäcken och det dagvatten som samlas upp inom bangården kommer att fördröjas och renas innan utsläpp till recipient. Lokal påverkan kan ske på grundvatten, främst tillfälligt under anläggningsfasen. Inget direkt intrång planeras i vattendraget till följd av planförslaget.

Befintlig kulvertering för järnvägen kan behöva förlängas vid anläggandet av anslutningsvägen, från dagens 8 meter till som mest omkring 16 meter. Genom att anlägga trumman så att vandringshinder inte uppstår, bedöms den permanenta anläggningen som en trumma utgör huvudsakligen leda till en tillfällig och övergående påverkan under byggtiden. Ingen påverkan bedöms uppstå på Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem.

Planförslaget innebär stor negativ effekt för naturmiljövärden i och med att sammanhängande värden förstörs och livsmiljöer försvinner. Påverkan bedöms som irreversibel inom överskådlig framtid i de områden där bangården anläggs.

Konsekvenserna av planförslaget bedöms bli måttligt negativa.

FÖRSLAG TILL YTTERLIGARE HÄNSYN OCH ÅTGÄRDER

Skyddsåtgärder för genomförandet av eventuella vattenpassager eller åtgärder i anslutning till vattendrag kommer regleras genom ansökan om vattenverksamhet.

För att minimera den påverkan som kan uppstå på lokal nivå hos populationen av fjällumner, kan transplantering av förekomsten ske till en annan växtplats. En åtgärd med begränsad påverkan ur ett bevarandeperspektiv, men som kan eliminera eventuell risk för påverkan på lokal nivå.

LANDSKAPSBILD

Planområdet som idag består av ett järnvägsspår med tillhörande funktioner kommer att utökas och omfatta en större anläggning i form av en bangård med tillhörande byggnader och funktioner. Verksamhetsområdet kommer att förlängas ytterligare västerut och blir mer synligt vid passage längs Nattavaaravägen.

MILJÖ

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

En miljökonsekvensbeskrivning har upprättats som underlag till detaljplanen.

Nedan ett utdrag från miljökonsekvensbeskrivningens samlade bedömning:

För ytterligare resonemang läs avsnitt *Konsekvenser* samt *Miljökonsekvensbeskrivning detaljplan för del av Storlandet 5:1 m.fl. Ny bangård Aitik* (Tyréns Sverige AB, 2025).

Miljöaspekt	Planen	Nollalternativet
Naturmiljö	Måttligt negativ	Liten negativ
Kulturmiljö	Måttlig till stor negativ	Ingen/obetydlig
Vatten	Ingen/obetydlig till liten negativ	Ingen/obetydlig
Rennäring	Positiv konsekvens	Stor negativ
Buller	Liten negativ konsekvens	Måttlig till stor negativ
Luft	Liten negativ konsekvens	Liten negativ
Säkerhet och risk	Liten till måttlig	Måttlig
Klimat	Ingen/obetydlig till liten negativ	Liten till måttligt negativ

Figur 16: Samlad konsekvensbedömning för planen och nollalternativet för samtliga aspekter. Från miljökonsekvensbeskrivningen.

STÄLLNINGSTAGANDE 4 KAP. 33 B § PLAN- OCH BYGGLAGEN (2010:900)

Gällivare kommun upprättade 2023-04-05 *Undersökning Detaljplan för del av Storlandet 5:1 m.fl., ny bangård Aitik* (KS/2023:393).

Kommunen bedömer att genomförandet av planen:

- bedöms negativt påverka möjligheterna att uppfylla nationella och regionala miljömål
- bedöms ge upphov till en stor miljöpåverkan på biologisk mångfald, landskap, friluftsliv fornlämningar, vatten etc.
- bedöms eventuellt bidra till att några miljökvalitetsnormer överskrids
- bedöms påverka några områden eller natur som har erkänd nationell eller internationell skyddsstatus, t ex Natura 2000, riksintressen eller naturreservat

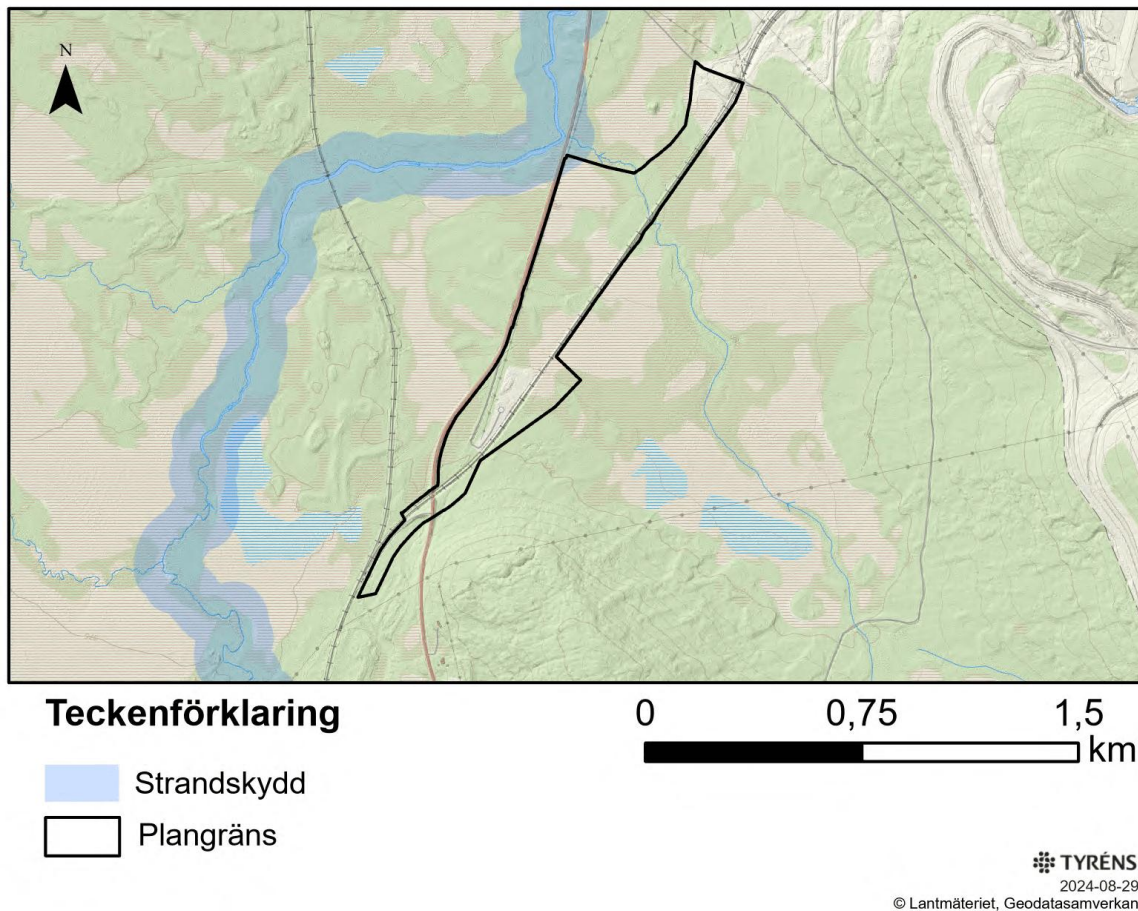
Kommunen gör den sammanvägda bedömningen att den aktuella detaljplanen kan ge upphov till betydande miljöpåverkan varför en miljökonsekvensbeskrivning ska upprättas.

Samråd om avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen har hållits i samband med undersökningssamrådet. Länsstyrelsen har yttrat sig om undersökningen om betydande miljöpåverkan samt avgränsning av miljökonsekvensbeskrivning den 9:e maj 2023. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Länsstyrelsen delger några tillägg till kommunens bedömning vilka kommer att beaktas vid framtagande av miljökonsekvensbeskrivningen. Tilläggen rör bland annat risker relaterade skred, påverkan på riksintresse för rennäring, vatten, klimatförändringar och naturmiljö.

STRANDSKYDD

Strandskyddet för Leipojoki upphävs inom planområdet, enligt 7 kap. 18 c § MB. Det bedöms finnas särskilda skäl för att upphäva strandskyddet med hänsyn till punkterna 2, 4 och 5 i 7 kap. 18 c § MB; att området är väl avskilt från området närmast strandlinjen genom Nattavaaravägen på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften, ianspråktagandet behövs för utvidgandet av en pågående verksamhet där utvidgningen inte kan genomföras utanför området samt att ianspråktagandet behövs för att tillgodose expansionen av Aitikgruvan vilket bedöms utgöra ett angeläget allmänt intresse. Strandskyddet utgör en relativt liten areal av planområdet, se Figur 17. Upphävandet bedöms inte medföra negativa konsekvenser på allmänhetens tillgång till strandområden eller livsvillkor för djur- och växtliv. Syftet med strandskyddet är därmed fortsatt tillgodosett.

Figur 17: Karta över det vattendrag som omfattas av strandskydd i dagsläget. Planområdet markeras ungefärligt med svart linje.

DAGVATTEN

Dagvattenhanteringen för planområdet innebär att ytvatten, takvatten, tvättvatten från byggnader (efter oljeavskiljare och tungmetallrening) samt vatten från infiltrationsbädd för enskild avloppsanläggning, överleds till Aitiks vattenhanteringssystem och hanteras där. Vid anläggande av den nya bangården ska åtgärder för motverkande av grumling och oljeförorening vidtas. Under anläggningsskedet vidtas åtgärder för avledning av byggdagvatten samt länshållning av tillrinnande yt- och grundvatten i schakter.

Boliden ska upprätta ett kontrollprogram avseende grumling i anläggningsskedet och ge in till tillsynsmyndigheten i god tid innan anläggandet påbörjas.

För att minimera påverkan på omgivande våtmarksområden kommer tätning att genomföras. Detta utförs med en tätvall med fyllnadsmassor av morän. Först grävs torv ut och fyllnadsmassor fylls på befintlig morän utanför området innan urgrävningen startar. Om denna konstruktion behöver vara tätare så kompletteras den med tätduk. Åtgärden är temporär för att skydda myren och vattendraget under tiden som arbetena pågår. Därefter kommer vattennivån i området stabiliseras och samverka med myren.

I planförslaget har beräkningarna tagit höjd för den ökade nederbörden genom att dimensioneringen är gjord utifrån ett 10-års regn med klimatfaktor 1,25 för ledningar och ett 30-års regn med klimatfaktor 1,25 för dammar och diken. De avvattningslösningar som föreslås i planförslaget har därmed beaktat de förändringar som kan ske i framtiden för klimatet.

Befintlig kulvertering/trumma för Koijuvaaranjoki kan behöva förlängas när stickspåret omvandlas till transportväg. Detta kan kräva anmälan eller tillstånd för vattenverksamhet.

Detaljplanen möjliggör att dagvatten från planområdet överleds till Aitiks vattenhanteringssystem och hanteras där. Processvatten från anläggningsdelar pumpas upp till klarningsmagasinet på gruvområdet. Planförslaget bedöms inte ha någon påverkan på utsläppen från verksamheten.

Avseende grundvatten kan en lokal påverkan ske, framförallt tillfälligt i samband med anläggningsfasen. Med vidtagna skyddsåtgärder bedöms effekterna kunna begränsas.

Sammantaget bedöms konsekvenserna av planförslaget som ingen/obetydlig till små negativa.

MILJÖKVALITETSNORMER (MKN)

LUFT

Damning från Aitikgruvan regleras av föreskrivna villkor för nedfallande stoft. Stoftnedfall från verksamheten får som årsmedelvärde för respektive mätpunkt inte överstiga 200 g/(ar*mån) vid ett antal angivna mätpunkter.

Boliden har sedan flera år tillbaka arbetat med att förbättra damningssituationen runt Aitik. Övervakning av nedfallande stoft följs upp i verksamhetens egenkontrollprogram. I Aitik finns det omfattande resurser i form av personal, maskiner, vatten, salt och olika dammbindningsmedel för att bedriva både ett förebyggande arbete och att bekämpa uppkommen damning. För bangården kommer rutiner på hur och när dammbekämpning ska ske, inklusive drift och underhåll, att upprättas. Uppföljning av både mätpunkternas placering och eventuella förändringar i mättningsresultat kommer att ske.

Sligtransporter från anrikningsverket till bangården sker idag med täckta släp och kommer så fortsätta. Detta för att minimera spridning av damm från släp vid transport. Ny omlastningshall görs längre än nuvarande så att lastbilarna ska rymmas i anläggningen då kopparkoncentratet tippas ut i omlastningshallen och därmed förhindras damning ut från anläggningen och portarna in och ut ur anläggningen ska också därför vara stängda under tömning av lastbilssläpen.

Vägar och ytor kommer inte att asfalteras då det ger upphov till ökad damning vid körning på ytorna än från packad grusyta.

Utomhus kan dammbekämpning ske via vattenbegjutning med tankbil inklusive spridare, saltning och polymertillsatser i vattnet. Verksamhetsutövaren ser även över möjlighet att ha fasta vattendysor som sprayar anläggningarna med finfördelat vatten. Dammbindning kan även ske med att så in växtlighet i ytor som inte bearbetas så ofta.

Planförslaget bedöms bidra till ökad damning då både arealerna av potentiellt damningsalstrande ytor under driftskedet och mängden fordonsrörelser under anläggningsskedet kommer att öka. Bangårdens nya lokalisering innebär att dammalstrande verksamhet och transporter genomförs närmare Nattavaaravägen, vilket skulle kunna medföra viss ökad damning i området kring Nattavaaravägen.

De aktiviteter på gruvområdet som genererar störst påverkan på luft fortsätter dock oavsett om planförslaget genomförs eller inte.

Även om damningen från verksamheten stundtals kan vara besvärande innehålls i dagsläget gällande villkor avseende nedfallande stoft och gällande miljökvalitetsnormer för utomhusluft. Med föreslagna riktlinjer och hänsynstaganden bedöms planförslaget inte påverka möjligheterna att klara föreskrivna villkor och miljökvalitetsnormer.

Under anläggningsskedet ökar damning och utsläpp till luft till följd av anläggningsarbeten och transporter.

Konsekvenserna av planförslaget bedöms i miljökonsekvensbeskrivningen bli små negativa.

VATTEN

Fastställda miljökvalitetsnormer finns för parametrar i vattenförekomster (SFS 2004:660). Det finns inte beslutade miljökvalitetsnormer för bäcken som är belägen inom området.

Närmsta recipient med satta MKN är Leipojoki som ligger nedströms planområdet. Leipojoki bedöms inte påverkas negativt till följd av planförslaget och anläggandet av bangården om föreslagna åtgärder för dagvattenhantering genomförs.

HÄLSA OCH SÄKERHET

RISKER

Transport av kopparkoncentrat klassas som transport av farligt gods. Till och från anläggningen transporteras även kemikalier och explosiva ämnen. Säkerheten på infrastrukturen, hållbara förpackningar och tankar, utbildad personal samt säkerhetsutrustning är viktiga faktorer för att transport ska kunna genomföras på ett säkert sätt. I dagsläget sker dessa transporter på Malmbanan.

Bolidens svenska gruvor har ett avvikelshanteringssystem för inrapportering av arbetsmiljö-, yttre miljö- och energihändelser där även "risk/oordning" registreras. År 2022 inrapporterades 185 yttre miljöhändelser för hela gruvområdet där den mest frekventa incidenten var oljespill samt avfallshantering.

Ett antal risker är identifierade för den nya bangården. Dessa är:

- Brand
- Spill och läckage
- Urspårning och olycka vid transport av farligt gods
- Ökad transport under anläggningsskedet
- Obehöriga på området
- Ras, skred och sättningar

Brand

Brand bedöms vara osannolikt då det materialupplag som kommer finnas på platsen är av sådan karaktär att brandrisken är liten. Påverkan skulle dock bli allvarlig och risken bedöms därför som måttlig.

Spill och läckage

Förekomst av mindre spill med en liten påverkan bedöms ha en liten sannolikhet, vilket resulterar i en låg risk. Detta är främst kopplat till olje- och dieselläckage från arbetsfordon men även annan kemikaliehantering. Det går dock inte att bortse från risken av ett större läckage som onekligen har en större påverkan. Sammantaget bedöms risken som låg-måttlig.

Urspårning och olycka vid transport av farligt gods

Identifierade riskkällor kopplat till transport på järnvägen påverkan vid urspårning och olyckor vid transport av farligt gods. Människa, naturmiljö och samhällsviktig verksamhet utgör de skyddsvärden som kan påverkas. Det bedöms som extremt osannolikt att urspårning ska inträffa vid bangården men händelsen skulle vara allvarlig och kan medföra personskada och i värsta fall dödsfall. Risken bedöms därför vara måttlig.

Ökad transport

Byggandet av bangården leder till byggtrafik med upp till 20 lastbilar per timme på en sträcka av ca 1,5 km längs Nattavaaravägen. Arbetet som ger upphov till dessa transporter förväntas pågå under drygt ett år. Denna ökade trafik leder till ökad risk för olyckor på vägen under en begränsad tidsperiod. Det bedöms vara osannolikt att händelsen ska inträffa då det materialupplag som kommer att finnas på platsen är av sådan karaktär att brandrisken är liten. Den påverkan som skulle kunna uppstå bedöms vara liten vilket resulterar i en låg risk.

Nattavaaravägen har idag en ÅDT på 321 varav tunga fordon utgör 33 ÅDT. Tillkommande trafik under detaljplanens genomförande är cirka 561 ÅDT varav 346 ÅDT utgör tung trafik.

Vid behov kommer en trafikanordningsplan upprättas av exploatören i samråd med Gällivare kommun.

Obehöriga på området

Bangården är belägen långt från tät bebyggelse och otillgängligt genom de barriärer som övrig infrastruktur runt området utgör. Området är dessutom avgränsat med stängsel. Området ligger dock mer avskilt från gruvområdet än vad den befintliga bangården gör som ligger inne på det gruvområde där aktivitet pågår även nattetid. Risken för försök att ta sig in på bangårdsområdet nattetid kan därför tänkas bli högre med denna nya lokalisering. Det bedöms som liten sannolikhet att obehöriga skulle försöka ta sin in på området. Den påverkan som skulle kunna uppstå bedöms vara liten vilket resulterar i en låg risk.

Ras, skred och sättningar

Som underlag för projektering av bangården har ett geotekniskt projektering-PM samt en geoteknisk dagvattenutredning tagits fram för att kartlägga jordlager- och grundvattenförhållanden och därmed fastställa de geotekniska förutsättningarna (Bilaga 1 & 2. SWECO AB, 2023). Underlagen kan läsas i sin helhet i Bilaga 2. En geoteknisk undersökning är under framtagande.

Jordarterna i området för detaljplanen utgörs av morän och torv. Torven förekommer i de låglänta våtmarksområdena. I anslutning till dammen och befintlig bangård samt befintlig järnväg är det utfyllt med friktionsmaterial av sand och grus. Översiktligt ligger grundvattenytan cirka 0,2 – 1,5 meter under naturlig markyta. I moränområdet som stiger mot gruvan ligger troligtvis grundvattennivån ett par meter under naturlig markyta. Grundvattenytan bedöms ligga i markytan för torvområdet.

Leipojoki med strandzon har bedömts ha låg till viss eroderbarhet samt är utpekad som strandnära aktsamhetsområde enligt SGI.

Sammantaget bedöms konsekvensen avseende olycksrisker i planförslaget som liten negativ till måttligt negativ.

BERÄKNING AV OMGIVNINGSBULLER

För industri- och annat verksamhetsbuller, trafikbuller och byggplatsbuller finns olika riktvärden. Verksamheten i Aitik omfattas även av ett antal bullervillkor. En bullerutredning för hela Aitik gruvområde har genomförts 2022 i samband med ansökan om tillstånd för dammsäkerhetshöjande åtgärder (Bilaga 6. Brekke & Strand Akustik AB, 2022).

Bullerbidrag från befintlig bangård utgörs idag av transport från anrikningsverk till bangård med lastbil, arbetsmaskiner, utlastning, omlastning och lossning av kopparkoncentrat från truckar till tågtransport, buller från oljekylare samt rangering. Buller från verksamheten ska kontrolleras genom mätningar och beräkningar. Kontroll sker så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer, dock minst vart tredje år. Den senaste uppföljningen (2022) visar att bullervillkoret uppfylls.

I samband med anläggandet av bangården uppstår buller från avverkning, anläggningsarbeten och transporter. Anläggningsarbetena, som genomförs dagtid, beräknas pågå under ca två år, men huvuddelen av transporterna kommer att ske inom ett år. Transporterna kan periodvis ge upphov till uppmot 20 lastbilsrörelser per timme längs Nattavaaravägen.

Den högsta ekvivalenta immissionsbullernivån, som även inkluderar bullerbidraget från lastbilstransporter längs Nattavaaravägen, beräknas till 44 dB(A) vid mätpunkt IP 7, vilket ger god marginal till Naturvårdsverkets riktvärde för buller från byggplatser som är 60 dB(A) dagtid se Bilaga 6 för placering av mätpunkter (Brekke & Strand Akustik AB, 2022).

Under drifttiden kommer de mest dominanta bullerkällorna i området precis som idag bestå av industribuller från bangården och den intilliggande gruvan. Arbetet vid bangården kommer endast utföras dagtid. I Figur 18 redovisas bullerbidrag från bangård under driftskede.

Boliden kommer att föreslå tillfälliga villkor för verksamheten under anläggningsskedet, i enlighet med Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggarbetsplatser (NFS 2004:15). Buller från driften av ny bangård kommer att medföra ökade bullernivåer för boende söder om planområdet. Ökade bullernivåer kommer att kontrolleras genom mätningar och beräkningar och skulle det uppstå svårigheter med att innehålla riktvärden kommer Boliden att vidta adekvata åtgärder i form av exempelvis bullerskydd eller förändringar i produktionen som medför lägre ljudemissioner.

Genomförda bullerberäkningar av bullerbidrag från bangården visar att samtliga nu gällande krav och villkor kommer att kunna innehållas. Planförslaget innebär en minskning av bullret för mätpunkten norr om planområdet men en ökning av bullret för mätpunkten söder om planområdet under drifttiden. Under byggtiden uppstår ökat buller från avverkning, anläggningsarbeten och transporter. Genomförda beräkningar visar att samtliga riktvärden och villkor för industri- och byggbuller kommer att innehållas. Konsekvenserna av planförslaget bedöms sammantaget som små negativa.

Immissionspunkt	Lokalisering	Beräknad ekvivalent ljudnivå (LpA,eq), dagtid	
		Befintlig bangård	Nya bangården
Norr om planområdet (IP7)	Riitajänkkä	25	20
Söder om planområdet (IP8)	Yli-Koijuvaara	9	20

Figur 18: Bullervärden under driftskede.

SEVESO

Vad som är Sevesoverksamhet regleras i lagen (1999:381) och förordningen (2015:236) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, även kallat Sevesolagen respektive Sevesoförordningen. Sevesolagstiftningen omfattar verksamheter där farliga ämnen i form av kemikalier förekommer i stora mängder vid ett och samma tillfälle, så kallade Sevesoverksamheter.

Det är den individuella verksamhetens förutsättningar som avgör om den ska klassas som Sevesoverksamhet eller inte. Verksamheten kan tillhöra en lägre respektive en högre kravnivå, beroende på vilka farliga ämnen som avses och i vilken mängd de förekommer. Det finns så kallade gränsmängder i bilaga 1 till Sevesoförordningen. Där finns också summeringsregler för de verksamheter som hanterar stora mängder och flera olika slag av kemikalier. Även lager och logistikcenter kan omfattas av regelverket på grund av mängderna av exempelvis kemikalier, gasol eller eldningsolja som anläggningen hanterar.

Detaljplanen medger användningsområde för gruvindustri [J₁] samt järnväg [T₁], vilket även möjliggör etablering av Sevesoverksamhet inom området. Den planerade användningen innebär i sig inte att någon Sevesoverksamhet kommer att finnas inom området. Området väntas, som syftet medger, användas till en ny bangård med omlastning till tåg. Eventuella transporter av ämnen samt mängder som kommer att ske till och från bangården har inte några specifikationer i dagsläget. Närmsta bostadsfastighet i förhållande till planområdet ligger cirka 400 meter söderut. Med den tilltänkta placeringen av bangården är sträckan istället cirka 940 meter till närmsta bostadsfastighet.

Uppgifter om kemikaliemängder, utsläpp och säkerhetsrutiner prövas inte inom ramen för detaljplanen. Prövningen görs i stället enligt Sevesolagen, miljöbalken, lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor, LBE och lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, LSO.

KRAFTLEDNING

I dagsläget finns det en kraftledning längs med väg 822 (Nattavaaravägen). Svenska Kraftnät arbetar med en utveckling av transmissionsnätet i närområdet (400 kV), har planer på en kraftledningskorridor i planområdets närhet.

Elektriska och magnetiska fält förekommer alltid intill elektriska utrustningar så som transformatorstationer, elledningar och kontaktledningar. Kring kraftledningar uppstår både elektriska fält och magnetiska fält. Det magnetiska fältet alstras av strömmen i kraftledningen. Fältets styrka beror bland annat på avståndet till ledningen, faslinornas höjd och inbördes placering samt hur mycket ström (effekt) som transporteras i ledningen.

Magnetfälten är starkast närmast källan och avtar sedan snabbt med avståndet, särskilt bakom väggar, plank och vegetation. Magnetfält kan också minskas med olika tekniska lösningar, dock ofta väldigt dyra.

Det finns olika skyddsavstånd att förhålla sig till gentemot kraftledningar. I detta fall är det följande skyddsavstånd som är aktuella att förhålla sig till om Svenska kraftnät skulle etablera 400 kV-ledningar i området:

- 60 meter – till brandfarlig varor
- 100 meter – till explosiva varor
- 500 meter – avstånd inom vilken Svenska kraftnät önskar samråda

All kommande planering invid en eventuell kraftledning ska följa elsäkerhetslagen och elsäkerhetsverkets föreskrifter.

KLIMAT

Vid anläggandet av bangården används arbetsmaskiner samt transport som genererar utsläpp av CO₂ och således sker en negativ klimatpåverkan. Planområdet idag är till stor del oexploaterat och består av skogs- och myrmark som lagrar CO₂. Vid ett genomförande av detaljplanen blir marken helt eller delvis hårdgjord och kapaciteten att lagra CO₂ försvinner. Planförslaget bedöms därmed sammantaget ingen/obetydlig till liten negativ konsekvens för klimatet.

Ett genomförande av detaljplanen ger en ny bangård med fortsatt möjlighet till transport på järnväg vilket är ett mer miljövänligt alternativ i jämförelse med att transporter skulle ske med lastbil. Klimatpåverkan från den nya bangården i drift bedöms motsvara klimatpåverkan från den befintliga bangården. Boliden har sedan 2018 påbörjat övergången till transporter med elfordon, primärt i form av el-trolleys på speciella el-trolleybanor samt el-gruvtruckar. Ett fortsatt successivt utbyte av arbetsmaskiner och småbilar planeras och Boliden bedömer att Aitik's kraftigt kommer minska sina CO₂-utsläpp fram till år 2030.

I syfte att minska klimatpåverkan bör massbalans eftersträvas vid anläggningsskedet. Gråberg från deponier på gruvområdet kan används för att bygga upp terrängen till samma höjd som den befintliga järnvägen vid anslutningspunkten.

SOCIALA KONSEKVENSER

De sociala konsekvenserna är små till följd av närheten till befintlig gruvverksamhet. Planområdet kan inte antas vara en plats som i någon större utsträckning används för spontan vistelse eller rekreation då området ligger i nära anslutning till befintligt industriområde samt avgränsas av Malmbanan och Nattavaaravägen.

Gällivares utveckling bygger till stor del på gruvindustrin som är fortsatt mycket viktig för kommunens sysselsättning. Fyndigheterna har spelat en viktig roll för den ekonomiska och sociala utvecklingen i kommunen. En fjärdedel av kommunens sysselsatta arbetar inom gruvindustrin. Den expanderande gruvindustrin är beroende av underleverantörer inom bland annat transporter, verkstad, bygg- och anläggning samt tekniska konsulter. Flera företag i kommunen är kopplade till denna sektor. En expansion av gruvindustrin genom detaljplanen ger således positiva konsekvenser (Gällivare kommun, 2014).

BARN OCH UNGA

Från och med den 1 januari 2020 är FN:s konvention om barnets rättigheter, även kallad barnkonventionen, lag i Sverige (2018:1197).

Planförslaget medför ingen förbättring avseende lek och utevistelse för barn och unga. Området är en arbetsplats med tunga fordon i form av lastbilar, tåg och traktorer med mera, varför området inte är lämpligt för barn och unga. Det blir viktigt att säkerställa att barn och unga inte kan ta sig in på verksamhetsområdet och riskera att skada sig.

RIKSINTRESSE

VÄRDEFULLA ÄMNEN ELLER MATERIAL

Planförslaget medför positiva konsekvenser för riksintresset då bangården behövs för att gruvverksamheten fortsatt ska kunna fortlöpa på ett effektivt sätt.

KOMMUNIKATIONER

Malmbanan och stickspåret mellan malmbanan och Aitikgruvan utgör riksintresse för kommunikationer enligt 3 kap. 8 § miljöbalken. Den nya bangården anläggs vid stickspåret som kommer nyttjas i större utsträckning.

Boliden har fört dialog med Trafikverket och avtal avses upprättas.

TOTALFÖRSVAR

Planförslaget medför inga konsekvenser för riksintresset.

NATURA 2000

Den nya bangården hamnar i nära anslutning till bäcken Koijuvaaranjoki som är ett biflöde till Leipojoki och därmed ingår i Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem. Inga utsläpp av till exempel dagvatten kommer att ske direkt till bäcken och det dagvatten som samlas upp inom bangården kommer att fördröjas och renas innan utsläpp till recipient. Inget direkt intrång planeras i vattendraget till följd av planförslaget. Befintlig kulvertering för järnvägen kan behöva förlängas vid anläggandet av anslutningsvägen, från dagens 8 meter till som mest omkring 16 meter. Genom att anlägga trumman så att vandringshinder inte uppstår, bedöms den permanenta anläggningen som en trumma utgör huvudsakligen leda till en tillfällig och övergående påverkan under byggtiden. Ingen påverkan bedöms uppstå på Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem. Ingen påtaglig skada på riksintresset bedöms uppstå.

RENNÄRING

Planförslagets specifika påverkan på riksintresset består i nytt markanspråk liksom störningar intill den nya bangården. Samtidigt innebär planförslaget att befintligt renstängsel rivs längs en sträcka vilket förbättrar möjligheterna för fri strövning. Planförslaget bedöms sammantaget medföra en förbättring för rennäringen. Ingen påtaglig skada bedöms därför uppstå på riksintresset.

ALLMÄNT INTRESSE

RENNÄRING

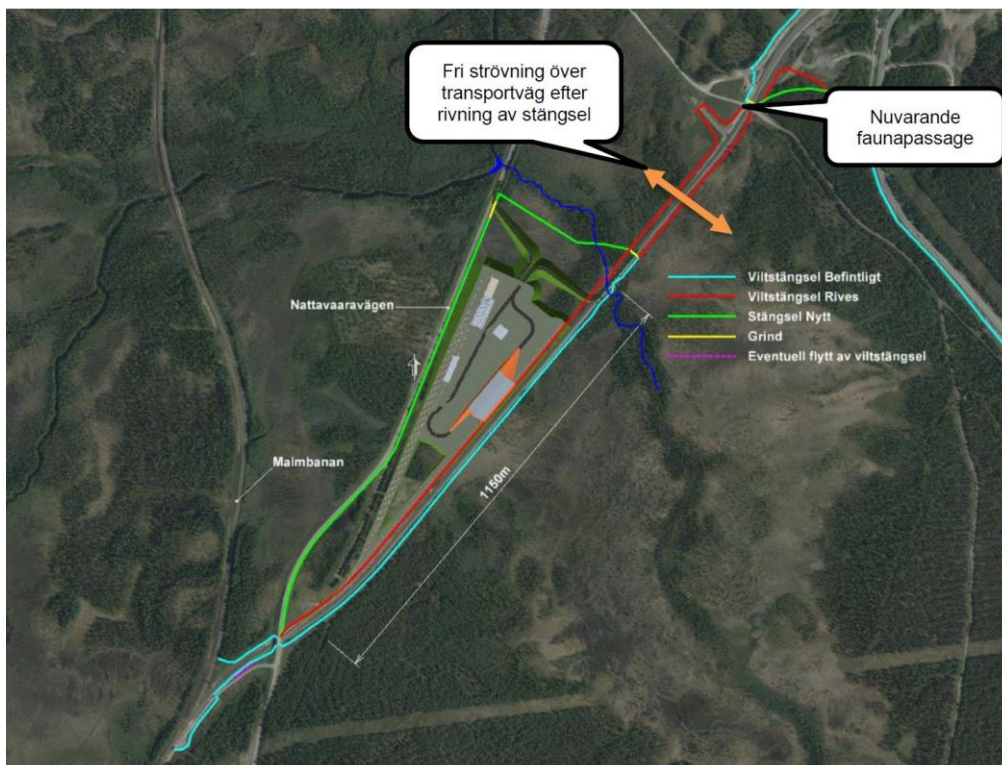
Planförslaget innebär att ytterligare ca 40 ha mark tas i anspråk av verksamheten i Aitik. Anläggandet av ny bangård ger också upphov till ökat buller under anläggnings- och drifttiden som kan påverka möjligheten att bedriva rennärning i närområdet negativt.

Planförslaget innebär samtidigt att befintligt renstängsel rivs längs en 500 meter lång sträcka, se Figur 19. Befintligt stickspår ersätts även av en transportväg. Sammantaget bedöms detta minska barriäreffekterna i området och förbättrar möjligheterna till fri strövning, vilket är positivt för rennärningen. En reservation finns dock för eventuell risk för påkörning av ren som kan uppstå i anslutning till transportvägen. Denna är beroende av trafikvolym och hastighetsbegränsningar längs transportvägen. Till detta kan också planförslaget innebära nya möjligheter för renarna att ta sig in på järnvägsspår.

Konsekvenserna för rennärningen bedöms, trots ianspråktagande av ny mark och ökade störningar, sammantaget som positiva med hänsyn till de minskade barriäreffekter som fås av att möjligheterna till fri strövning förbättras.

Likafullt utgör markerna i anslutning till bangården en trång passage och håller ett funktionellt samband för samebyn. Detta gör att särskild uppmärksamhet behöver ges till de långsiktiga förändringar i markanvändningen.

I samverkan med verksamhetsutövaren bör den nya passagen efter en tid utvärderas så att eventuella kompletteringar och justeringar kan ses över. Med detta menas exempelvis flytt av stängsel och arbetshagar som kan underlätta vid större flyttarbeten förbi området. För att ytterligare säkerställa att det funktionella sambandet mellan kärnområden norr och söder om planområdet upprätthålls bör även olika typer av åtgärder övervägas, möjliga åtgärder kan vara varningssystem för av trafik när renar korsar vägen, anpassning av hastighet på transportvägen, information till personal med mera.

Figur 19: Befintligt och nytt viltstängsel.

HUSHÅLLNINGSBESTÄMMELSER ENLIGT 3 KAP. MILJÖBALKEN

OEXPLOATERADE OMRÅDEN

Konsekvensen är att ett tidigare oexploaterat område tas i anspråk i enlighet med vad detaljplanen medger.

TRAFIK

Trafikmängden till och från planområdet kommer att öka till följd av lossning och lastning. Fler trafikantgrupper kommer att vistas inom området vilket kan medföra ökade säkerhetsrisker.

År 2018 har Nattavaaravägen en årsmedeldygnstrafik (ÅDT) på 321 varav tung trafik 33 ÅDT. Med Trafikverkets prognosår 2045 beräknas trafiken öka till 380 ÅDT varav andelen tung trafik har en ÅDT på 50. Den prognostiserade ökningen av trafiken är enligt beräkningarna mycket begränsad och inga konsekvenser på trafiksituationen bedöms ske som ett resultat av detaljplanen.

KULTURMILJÖ

Planförslaget riskerar ett direkt intrång i den förhistoriska härden (L2024:9430). Intrången innebär härden på den flacka moränryggen uttraderas från kulturlandskapet och de negativa konsekvenserna av intrånget bedöms bli stora.

Två lämningar i sydvästra delen av planområdet kan också komma att påverkas. I den mån det är möjligt kommer Boliden att undvika att påverka fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar. För de fall där det inte är möjligt, exempelvis om fornlämningar skulle påträffas mitt på området för bangård, så avser Boliden att söka om tillstånd enligt Kulturmiljölagen hos länsstyrelsen.

Fornlämningar är skyddade enligt Kulturmiljölagens (KML) kapitel 2. Övriga kulturhistoriska lämningar har inte samma formella skyddsstatus som fornlämningar. Även om övriga kulturhistoriska lämningar inte har samma lagskydd som fornlämningar då tillstånd inte behövs för att göra ingrepp kan de ha ett visst kulturhistoriskt värde och så långt som möjligt bör anpassningar ske för att undvika eller begränsa att lämningar skadas i enlighet med 1 § 1 kapitlet Kulturmiljölagen.

Hermelins ridled som passerar planområdet i anslutning till faunapassagen bedöms inte påverkas.

Sammantaget bedöms planförslaget innebära måttliga till stora negativa konsekvenser för kulturmiljön inom planområdet.

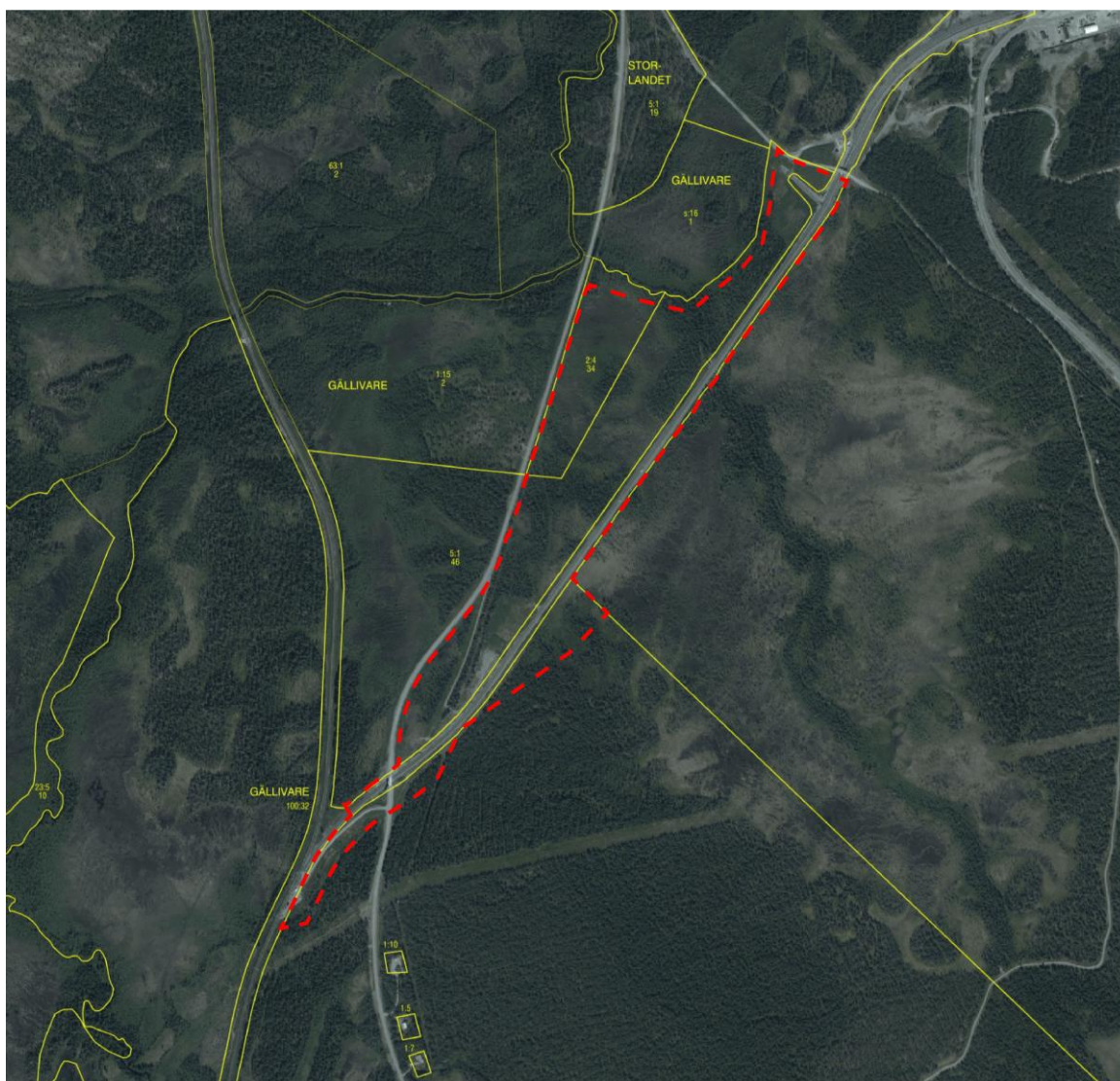
GENOMFÖRANDEFRÅGOR

FASTIGHETSRÄTTSLIGA FRÅGOR

FÖRÄNDRAD FASTIGHETSINDELNING

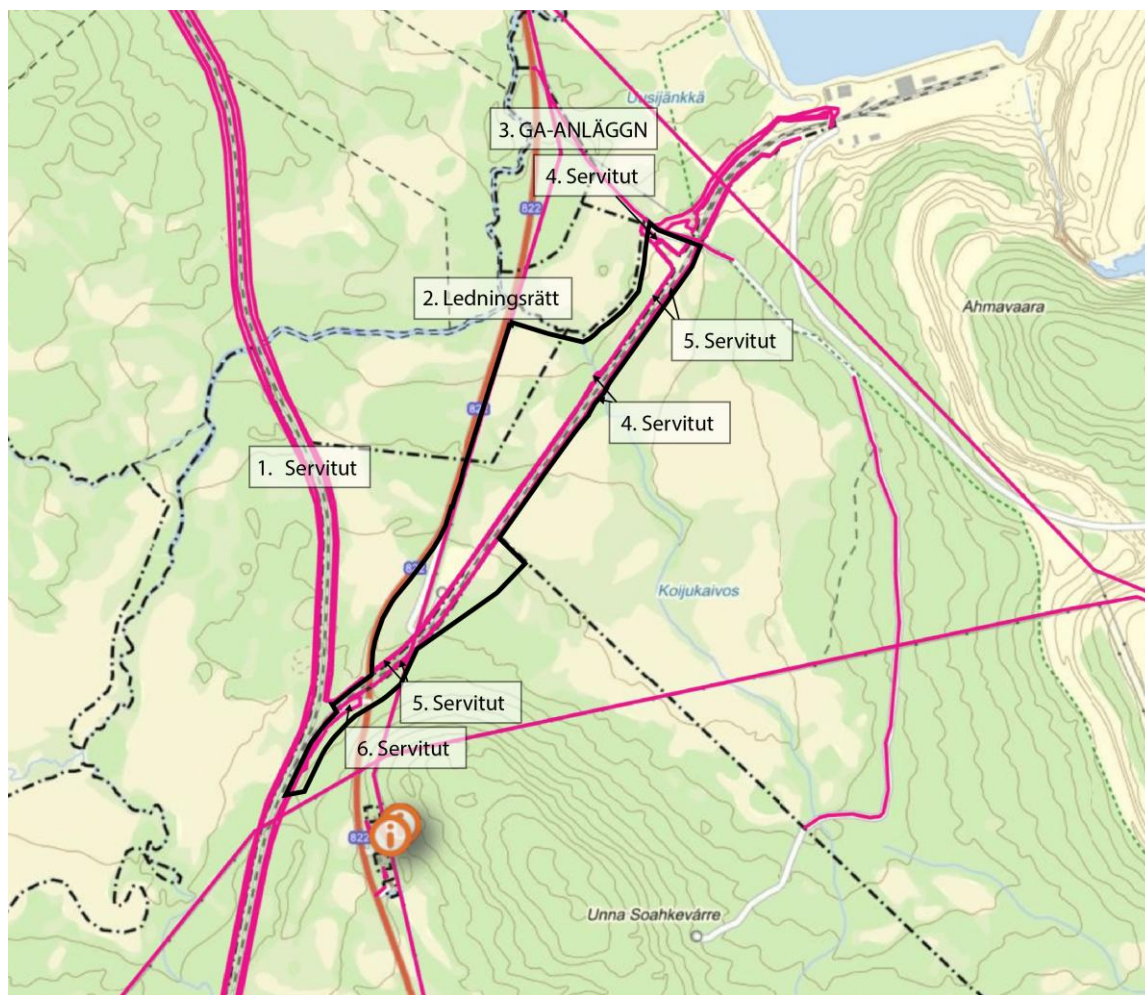
Det åligger exploitören att ansöka om och bekosta fastighetsbildning vid ett genomförande av detaljplanen. De fastigheter som ingår i planområdet är:

Fastighetsnamn	Ägare	Förändringar
del av Storlandet 5:1	Sveaskog Förvaltnings Aktiebolag	Del av fastigheten förvärvas av Boliden Mineral AB
del av Gällivare 100:32	Trafikverket	Del av fastigheten förvärvas av Boliden Mineral AB
del av Sakajärvi 2:4	Boliden Mineral AB	Ingen förändring

Figur 20: Karta över befintliga fastigheter inom planområdet. Planområdet markeras ungefärligt med röd streckad linje. Grundkarta: Metria 2024-04-26.

RÄTTIGHETER

1. Servitut 2523-2018/39.1	4. Servitut 2523-11/7.5
2. Ledningsrätt 25-F1996-157.1	5. Servitut 2523-11/7.6
3. Gemensamhetsanläggning 2523>SAKAJÄRVI>GA:2	6. Servitut 2523-11/7.4

Figur 21: Karta över befintliga rättigheter inom planområdet. Planområdet markeras ungefärligt med svart linje. Grundkarta: Metria 2024-04-26.

Skanova har teleledningar i sydvästra delen av planområdet, Sv. 2523-2018/39.1 (se 1. I bild ovan). Vattenfall har luftledningar inom området, Lr. 25-F1996-157.1 (se 2. Bild ovan). Numreringen av respektive rättighet representeras i kartan.

1. Officialservitut 2523-2018/39.1 - Trädsäkerhet

Servitutet gäller trädsäkerhet längs med Malmbanan. Servitutet kan komma att behöva ändras, detta sker genom en lantmäteriförrättning, i en fastighetsreglering.

2. Ledningsrätt 25-F1996-157.1 - Starkström (Vattenfall)

Ledningsrätten omfattar luftledningar för starkström längs Nattavaaravägen. Ledningsrätten kan komma att behöva ändras, detta sker genom en ny lantmäteriförrättning.

3. GA 2523>SAKAJÄRVI>GA:2 - Väg

Gemensamhetsanläggningen omfattar tillgång till Ahmavaaravägen med grenväg. Gemensamhetsanläggningen kan komma att behöva ändras, detta sker genom en omprövning av anläggningsbeskedet (lantmäteriförrättning). Det är fastighetsägare med

andel i gemensamhetsanläggningen som kan ansöka om omprövning. Kostnaden för detta betalas av alla i gemensamhetsanläggningen alternativt av den som initierat omprövningen.

4. Officialservitut 2523-11/7.5 - Dike

Servitutet omfattar diken längs med stickspåret mot Aitik. Servitutet kan komma att behöva ändras, detta sker genom en lantmäteriförrättning, i en fastighetsreglering.

5. Officialservitut 2523-11/7.6 - stängselunderhåll/trädsäkring

Servitutet omfattar underhåll av stängsel samt trädsäkring längs med stickspåret mot Aitik. Servitutet kan komma att behöva ändras, detta sker genom en lantmäteriförrättning, i en fastighetsreglering.

6. Officialservitut 2523-11/7.4 - väg

Servitutet gäller väg direkt söder om stickspåret mot Aitik. Servitutet kan komma att behöva ändras, detta sker genom en lantmäteriförrättning, i en fastighetsreglering.

TEKNISKA FRÅGOR

TEKNISKA ÅTGÄRDER

Exploatör ansvarar för utbyggnad av tekniska åtgärder, exempelvis dagvattenanläggningar, som krävs för att säkerställa markens lämplighet vid ett genomförande av detaljplanen.

UTBYGGNAD VATTEN OCH AVLOPP

Planområdet ligger utanför kommunens verksamhetsområde för vatten- och avlopp. Det åligger exploatören att anlägga erforderlig vatten- och avloppsanläggning godkänd av tillsynsmyndigheten.

FÖRÄNDRAD VÄGANSLUTNING

Om etableringen föranleder behov av att ändra befintlig anslutning till väg 822, ska särskild ansökan om förändrad väganlutning lämnas till och behandlas av Trafikverket enligt väglagen 39 §. Även breddning och andra åtgärder inom vägområdet kräver tillstånd enligt § 43 Väglagen.

Eventuella åtgärder i statlig infrastruktur ska bekostas av exploatören.

EKONOMISKA FRÅGOR

PLANEKONOMISK BEDÖMNING

Detaljplanen omfattar endast kvartersmark och ett genomförande av detaljplanen bekostas således av exploatören. Detaljplanen är en förutsättning för en fortsatt brytning av koppar i gruvan. Ett genomförande av detaljplanen ger positiva samhällsekonomiska konsekvenser.

PLANAVGIFT

Ett planavtal har tecknats mellan kommunen och exploatören. Exploatören bekostar planläggningen. Gällivare kommun avser inte ta ut någon planavgift i eventuella kommande bygglovsansökningar.

ORGANISATORISKA FRÅGOR

TIDPLAN

Samråd: kvartal 3 2023

Granskning nr 1: kvartal 2 2024

Granskning nr 2: kvartal 1 2025

Antagande: kvartal 2 2025.

Planen får laga kraft 3 veckor efter justerat protokoll, förutsatt att ingen överklagar detaljplanen.

GRÄNSKVALITÉ

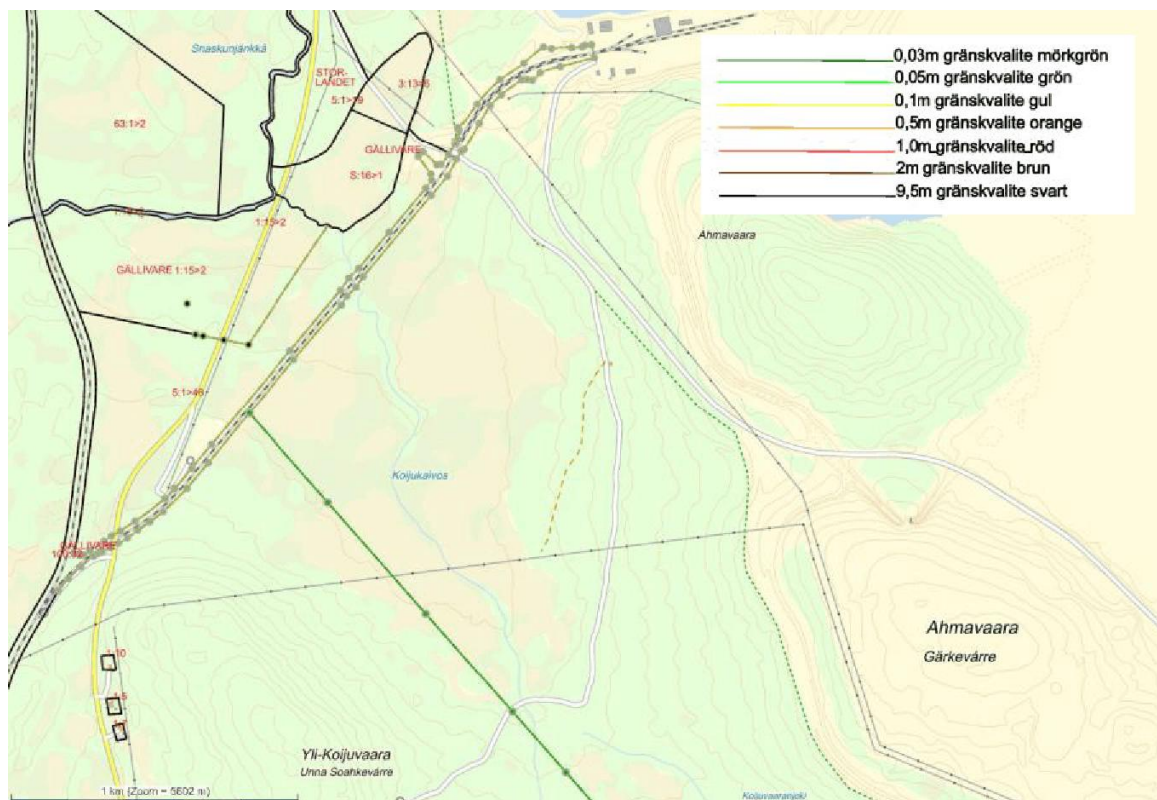
Inför arbetet med detaljplanen har SWECO (tidigare Metria) genomfört en fastighetsutredning av de fastigheter som planområdet omfattar.

Utredningen visar att området kring den planerade bangården är omarkerad i fält och därför inte återfunna i fält, gränserna följer bl.a. slänt och staket. Omgivande fastigheter har generellt sett en gränskvalité på 9,5 meter, detta gäller gräns mot: Gällivare S:16, Sakajärvi 2:4 samt gräns mot Gällivare 100:32. Del av gräns mot Sakajärvi 2:4 har en hög gränskvalité på cirka 0,03 meter.

Inför granskningsskedet har planområdesgräns dragits cirka 15 meter (som minst) söder om förmodad fastighetsgräns för Gällivare s:16. Justeringen har gjorts för att minska konflikten med pågående fastighetsbestämning för Gällivare s:16. I övrigt har grundkartan justerats utifrån de mätpunkter som återfunnits i fält.

Dialog mellan Trafikverket och Boliden pågår avseende överlåtelse av del av Trafikverkets fastighet för anpassning mot Bolidens nya bangård. Slutlig utformning samt fastighetsgränser är inte klar.

Kvalitetsförbättrande fastighetsindelning, som är gjort i samband med grundkarta/gränsutredning är rapporterade till Lantmäteriet 2023-09-19.

Figur 22: Gränskvalité i planrådets närhet.

PRÖVNING ENLIGT ANNAN LAGSTIFTNING

Prövning avseende upphävande av strandskydd enligt 7 kapitlet 18 § miljöbalken (1998:808).

Strandskyddet för Leipojoki föreslås upphävas inom planområdet, enligt 7 kap. 18 c § MB. Det bedöms finnas särskilda skäl för att upphäva strandskyddet med hänsyn till punkterna 2, 4 och 5 i 7 kap. 18 c § MB; att området är väl avskilt från området närmast strandlinjen genom Nattavaaravägen på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften, ianspråktagandet behövs för utvidgandet av en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området samt att ianspråktagandet behövs för att tillgodose expansionen av Aitikgruvan vilket bedöms utgöra ett angeläget allmänt intresse.

Tillstånd för markavvattning behöver sökas enligt 11 kap 13 § MB.

Bedömningen är att Natura 2000-tillstånd inte kommer att behövas, detta med utgångspunkt i de åtgärder som beskrivits i miljökonsekvensbeskrivningen. Läs mer i *Miljökonsekvensbeskrivning detaljplan för del av Storlandet 5:1 m.fl. Ny bangård Aitik*. (Tyréns Sverige AB. 2025). Det är verksamhetsutövaren som ansvarar för att erforderliga tillstånd finns på plats.

Intrång i fornlämning är tillståndspliktigt och länsstyrelsen kan komma att fatta beslut enligt Kulturmiljölagen (1988:950).

PLANERINGSUNDERLAG

KOMMUNALA

ANGRÄNSANDE DETALJPLAN

Gällivare kommun. 2007. *Detaljplan för Aitikgruvan. Sakajärvi 2:4, Leipipir 1:12 samt del av Leipipir 1:1, Liikavaara 1:2, Sakajärvi 2:1 samt Storlandet 5:1.*

GRUNDKARTA

Tyréns Sverige AB. 2023-07-05. *Grundkarta. (Fastighetsredovisning aktuell: 2025-04-22).*

SWECO AB. 2023-08-18. *Fastighetsutredning.* Koordinatsystem SWEREF 99 20 15, höjdsystem RH 2000.

ÖVERSIKTSPLAN

Gällivare kommun. 2014. *16 000 m2 Översiktsplan Gällivare kommun 2014.*

UNDERSÖKNING ENLIGT 6 KAP. 6 § MILJÖBALKEN (1998:808)

Gällivare kommun. 2023-04-05. *Undersökning Detaljplan för del av Storlandet 5:1 m.fl., ny bangård Aitik (KS/2023:393).*

Gällivare kommun 2023-04-05. *Avgränsning av miljökonsekvensbeskrivning Detaljplan för del av Storlandet 5:1 m.fl., ny bangård Aitik (KS/2023:393).*

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

Tyréns Sverige AB. 2025-04-15. *Miljökonsekvensbeskrivning detaljplan för del av Storlandet 5:1 m.fl. Ny bangård Aitik.*

En avgränsning av miljökonsekvensbeskrivning har tagits fram (KS/2023:393) 2023-04-05 och avgränsningssamråd har hållits med länsstyrelsen. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning (ärendebeteckning 402-9175-2022, daterat 2022-08-29) samt föreslagen avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen.

UTREDNINGAR

Vid framtagande av detaljplanen har följande utredningar använts som underlag.

GEOTEKNISK UTREDNING

Bilaga 1. SWECO AB. 2023-06-27. *Projektering PM Geoteknik DPL Ahmavaara.*

Bilaga 2. SWECO AB. 2023-06-14. *Tekniskt PM Geoteknik, Dagvattenhantering, DPL Ahmavaara.*

NATURINVENTERING

Bilaga 3. Pelagia Nature & Environment AB. 2023-09-01. *Naturvärdesinventering.*

Bilaga 4. Pelagia Nature & Environment AB. 2023-01-31. *Artskyddsutredning Aitik.*

RENNÄRINGSUTREDNING

Bilaga 5. Boliden, Ecogain & Gällivare skogssameby. 2023-12-16. *Rennäringsutredning.*

BULLERUTREDNING

Bilaga 6. Brekke & Strand Akustik AB. 2022-11-21. *Dammsäkerhetshöjande åtgärder - Boliden Aitikgruvan. Bullerutredningar som underlag till MKB.*

DAMNING

Bilaga 7. Boliden Mineral AB. 2018. *Damningssituationen i Aitik idag och i framtiden.*

MILJÖRAPPORT

Bilaga 8. Boliden Mineral AB. 2022. *Miljörapport 2022, Boliden Aitik, Gruvor och anriktningsverk.*

MEDVERKANDE

TJÄNSTEPERSONER

I samband med planarbetet har kommunens tjänstepersoner från Samhällsbyggnads- och teknikförvaltningen, Gällivare kommun, medverkat.

Sofie Rynbäck, plansamordnare

Magnus Mathiasson, tf planeringschef

KONSULTER

Planhandlingar har tagits fram av Tyréns Sverige AB.

Evelina Israelsson, uppdragsansvarig samt handläggande planarkitekt

Kajsa Reslegård, handläggande planarkitekt

Samhällsbyggnads- och teknikförvaltningen, 2025-04-24

Samhällsbyggnads- och teknikförvaltningen
POSTADRESS Gällivare kommun, 982 81 Gällivare
BESÖKSADRESS Tingshusgatan 8-10 TFN (vx) 0970-81 80 00
E-POST post@gallivare.se WEBBPLATS <https://gallivare.se/>